

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΕΔΡΑ JEAN MONNET «ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ»**

Σημειώσεις Ευρωπαϊκού Δικαίου και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

Notebooks on EU Law and European Integration

**Πακέτο 1: Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης-Χώρος Δικαιοσύνης
(Άρθρα 81-86 ΣΛΕΕ)**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μπασιά Χρυσοθέα, Γλούφτσιος Γεώργιος και Μπεγίνα Αικατερίνη από το βιβλίο Αναγνωστοπούλου Δ., Άρθρα 81-86 ΣΛΕΕ, εις Χριστιανός Β., *Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ' άρθρο ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σσ. 475-528.

**Lifelong
Learning**

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο 81

(πρώην άρθρο 65 της ΣΕΚ)

1. Η Ένωση αναπτύσσει δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων. Η συνεργασία αυτή δύναται να περιλαμβάνει τη θέσπιση μέτρων προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα, ιδίως όταν αυτό είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, με τα οποία διασφαλίζεται:

α) η αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων και η εκτέλεσή τους,

β) η διασυνοριακή επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων,

γ) η συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά την άρση των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία,

δ) η συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία,

ε) η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη,

στ) η άρση των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή αστικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη

ζ) η ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών,

η) η υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, τα μέτρα με διασυνοριακές επιπτώσεις τα οποία αφορούν το οικογενειακό δίκαιο θεσπίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Συμβούλιο μπορεί, μετά από πρόταση της Επιτροπής, να εκδώσει απόφαση για τον καθορισμό των πτυχών του οικογενειακού δικαίου με διασυνοριακές επιπτώσεις που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο πράξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η πρόταση του δευτέρου εδαφίου διαβιβάζεται στα εθνικά κοινοβούλια. Σε περίπτωση αντιθέσεως εθνικού κοινοβουλίου η οποία κοινοποιείται εντός προθεσμίας έξι μηνών από την εν λόγω διαβίβαση, η απόφαση δεν εκδίδεται. Ελλείψει αντιθέσεως, το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει την εν λόγω απόφαση.

Ιστορική αναδρομή

- Συνθήκη ΕΟΚ, Νομική βάση: Άρθρο 220 ΕΟΚ (σήμερα 87 ΣΛΕΕ). Βάση του Άρθρου 220 ΕΟΚ υπογράφηκαν η Κοινοτική Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ δικαστηρίων των κρατών μελών, η Σύμβαση Λουγκάνο, 1988 μεταξύ των κρατών μελών και της Πολωνίας (Απόφαση 88/592/ΕΟΚ), και Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
- Συνθήκη του Μάαστριχτ: Ένταξη δικαστικής συνεργασίας στον τρίτο πυλώνα και πρόληψη μέτρων από το Συμβούλιο, με παράλληλη αναγωγή της σε θέμα κοινού ενδιαφέροντος.
- Συνθήκη του Άμστερνταμ: Μετακίνηση του τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις από τον τρίτο διακυβερνητικό πυλώνα στον πρώτο υπερεθνικό (ά. 61 και 65 ΣυνθΕΚ), και πρόβλεψη πενταετούς προθεσμίας για τη λήψη κατάλληλων μέτρων.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Τάμπερε (1999): Διευκρινήσεις σχετικά με το τί περιλαμβάνει η δικαστική συνεργασία. Το 2000, υιοθέτησε πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης (Σχέδιο προγράμματος μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων (2001/C 12/01) ΕΕ C 12 της 15.12.2001.
- Προγράμματα της Χάγης (2005) και της Στοκχόλμης (2009).
- Συνθήκη της Λισαβόνας: Ενσωμάτωση του κεκτημένου του άρθρου 65 ΕΚ στο άρθρο 81 ΣΛΕΕ, με την πρόσθεση νέων αρμοδιοτήτων και νέου θεσμικού πλαισίου.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας

- Οι διαφορές των άρθρων 65 ΕΚ και 81 ΣΛΕΕ αφορούν στο ότι το άρθρο 81 ΣΛΕΕ:
 - παρέχει νομική βάση για την επέκταση της ΔΣΑΥ και τη θέσπιση μέτρων προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των εθνικών δικαίων,
 - παραλείπει την προϋπόθεση της αναγκαιότητας των μέτρων για την «ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς» και
 - παρέχει νομική βάση για την προώθηση της συμβατότητας των εθνικών κανόνων πολιτικής δικονομίας
- Με τη ΣτΛ απαλείφεται η απαγόρευση άμεσου αποτελέσματος των διατάξεων που αφορούν το οικογενειακό δίκαιο με δύο αντισταθμίματα,
 - αφενός την ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου και αφετέρου την υποχρεωτική ανάμιξη των εθνικών κοινοβουλίων σε τέτοιο βαθμό ώστε να αρκεί η αντίρρηση από ένα εθνικό κοινοβούλιο για να ανακόψει τη νομοθετική διαδικασία στην ΕΕ
 - Αλλάζει ο ρόλος των θεσμικών οργάνων στην ΔΣΥΑ, με το αποκλειστικό δικαίωμα πρωτοβουλίας να δίνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ ακολουθείται η συνήθης νομοθετική διαδικασία, εκτός κι αν πρόκειται για ρυθμίσεις οικογενειακού δικαίου (81, παρ. 3, ΣΛΕΕ)

Η δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις (ΔΣΑΥ)

Η ΔΣΑΥ

- Αποτελεί θεμελιώδες στάδιο στη δημιουργία του χώρου δικαιοσύνης και μπορεί να επιφέρει αποτελέσματα στον Ευρωπαϊό πολίτη με την απλοποίηση και τη διευκόλυνση του δικαστικού περιβάλλοντος.

- Έχει ως σκοπό την εφαρμογή των αρχών της ασφάλειας δικαίου, της ίσης πρόσβασης στη δικαιοσύνη, τον ευκρινή καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου και τη διαθεσιμότητα των διαδικασιών που διευκολύνουν τη δικαστική διαδικασία.
- Στοχεύει στη διευκόλυνση των προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών μέσω της ευκολότερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων.

Η αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων και η εκτέλεσή τους

- Η ύπαρξη ενός ενιαίου δικαστικού χώρου βασίστηκε στη Σύμβαση των Βρυξελλών (1973-2002), η οποία σήμερα ισχύει μόνο για τα υπερπόντια εδάφη των κρατών μελών και χρησιμεύει ως σημείο αναφοράς για τις διατάξεις του Καν. (ΕΚ) 44/2001 άρθρο 68 και προοίμιο, παρ. 23.
- Η αναγνώριση και η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ ΕΟΚ και ΕΖΕΣ στις Συμβάσεις του Λουγκάνο, ακολούθησαν παρόμοια διάθρωση και διαδικασία με τη ΣτΒ, αφαιρώντας από το ΔΕΚ την εξουσία να τις ερμηνεύσει (Αποφ. 2007/712/ΕΚ).
- Η ΣτΒ αντικαταστάθηκε από τον Καν. (ΕΚ) 44/2001 (Κανονισμός Βρυξέλλες Ι) για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Ο Κανονισμός Βρυξέλλες Ι ρυθμίζει τη διαδικασία για την αναγνώριση και την κήρυξη εκτελεστότητας μίας δικαστικής απόφασης που εκδόθηκε από τα εθνικά δικαστήρια άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, ανεξαρτήτως ιθαγενείας και τόπου κατοικίας των διαδίκων. Ακόμη, ρυθμίζει πως εφόσον έχει εκδοθεί απόφαση σε κράτος μέλος επί μίας διαφοράς, απαγορεύεται η επαναδιεξαγωγή της δίκης, αλλά επιβάλλεται η αναγνώριση της αρχικής απόφασης, λαμβάνοντας υπόψιν το εάν η απόφαση αυτή δεν αντίκειται προφανώς στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνωρίσεως ή εάν το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο δεν έχει επιδοθεί ή κοινοποιηθεί στον ερημοδικήσαντα εναγόμενο εγκαίρως ή εάν η αλλοδαπή απόφαση είναι ασυμβίβαστη με απόφαση

που έχει ήδη μεταξύ των διαδίκων με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία, σύμφωνα με τα άρθρα 34-35 του Κανονισμού 44/2001. Επιπλέον, στο άρθρο 43 παρ. 1, 45 παρ. 1 και 41, ρυθμίζεται πως στην ουσία εφικτός ο έλεγχος από τα δικαστήρια του κράτους εκτελέσεως του κατά πόσο συντρέχει ένα από τα κωλύματα που αναφέρονται στα άρθρα 34 και 35.

- Οι διαδικασίες αφερεγγυότητας στις οποίες το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται στην ΕΕ, ρυθμίζονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, όπου προσδιορίζεται η διαδικασία έναρξης δευτερευούσας διαδικασίας αφερεγγυότητας από πιστωτές σε άλλα κράτη μέλη και το συντονισμό τους, τη δυνατότητα αναγγελίας των απαιτήσεων κάθε πιστωτή μέσα στην ΕΕ, την άμεση αναγνώριση των αποφάσεων που αφορούν τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και την επέκταση των επιπτώσεων αυτής σε όλα τα κράτη μέλη.

Η διασυνοριακή επίδοση και κοινοποίηση δικαστικών και εξώδικων πράξεων

- Εξασφαλίζεται με τον Καν. (ΕΚ) 1393/2007 που αντικατέστησε από το 2008, τον Καν. (ΕΚ) 1348/2000. Σκοπός του είναι η εξισορρόπηση της επιστάχυνσης και της απλούστευσης της διαβίβασης των επιδοτέων πράξεων και της ενίσχυσης του δικαιώματος άμυνας του παραλήπτη της επιδοτέας πράξης, σε σχέση προς την Σύμβαση της Χάγης του 1965. Βασίζεται :
 - Στην αρχή της απευθείας επικοινωνίας των αρμόδιων αρχών διαβίβασης και παραλαβής,
 - την αρχή της απλοποίησης και τυποποίησης της διαδικασίας,
 - την αρχή της διεύρυνσης των τρόπων επιδόσεως,
 - την αρχή της κατοχύρωσης του δικαιώματος άμυνας του παραλήπτη και,
 - την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Η επιδοτέα πράξη διαβιβάζεται χωρίς βεβαίωση γνησιότητας και χωρίς μετάφραση σε περίπτωση δυνατότητας κατανόησης από τον παραλήπτη ή εάν είναι στην επίσημη

γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής. Ο Κανονισμός περιγράφει και τους τρόπους επίδοσης των Πράξεων, προβλέποντας, όμως, και τη δυνατότητα άρνησης παραλαβής αμετάφραστου κειμένου, υποχρέωση που εμπίπτει στον αποστολέα.

Η συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά την άρση των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία

- Ο Καν. (ΕΚ) 593/2008 χαρακτηρίζεται από ομοιόμορφους κανόνες σύνδεσης που υποκαθιστούν εξ ολοκλήρου τα επιμέρους εθνικά δίκαια και από την οικουμενική εφαρμογή σε κάθε περίπτωση διαφοράς με στοιχεία αλλοδαπότητας, στοιχεία που μπορεί να αφορούν και τρίτη χώρα ή επιλογή δικαίου και τρίτης χώρας. Η αρχή της απόλυτης αυτονομίας των συμβαλλόμενων ακολουθείται κατά βάση, με τους τελευταίους να έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν οποιοδήποτε δίκαιο θέλουν να διέπει τη σύμβασή τους, ακόμη και εάν το εφαρμοστέο δίκαιο δεν παρουσιάζει κανένα σύνδεσμο με αυτήν, είτε στο σύνολό της είτε σε τμήμα αυτής, αφού κάθε τμήμα της σύμβασης μπορεί να ρυθμίζεται και να κρίνεται χωριστά από τα άλλα (δικαίωμα του διαμελισμού της σύμβασης. Οι συμβαλλόμενοι διατηρούν το δικαίωμα μετασυμβατικού καθορισμού του εφαρμοστέου δικαίου. Παρόλα αυτά καθορίζονται όρια στην αυτονομία των συμβαλλομένων.
- Ο Καν. (ΕΚ) 864/2007 αναφέρεται στο το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου σε περίπτωση σύγκρουσης δικαίων, και αφορά την ευθύνη από τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης, από αδικαιολόγητο πλουτισμό, από πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού ή περιορισμού του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ ανταγωνιστών και από ελαττωματικά προϊόντα για τον παραγωγό και τον εισαγωγέα [άρθρ. 1, 2, και 6]. Παράλληλα, παρέχει διατάξεις για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο των εξωσυμβατικών ενόχων.

- Άλλοι Κανονισμοί σχετικοί με την άρση των συγκρούσεων είναι ο Καν. (ΕΚ) 4/2009 με τίτλο «Ρώμη ΙΙΙ) για τις υποχρεώσεις διατροφής, και ο Καν. (ΕΚ) 662/2009 για τις εξωσυμβατικές ενοχές.
- Καν. (ΕΚ) 44/2001 ρυθμίζει τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας. Η γενική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας θεμελιώνεται στην κατοικία του εναγομένου, όπως αυτή ορίζεται, χωρίς να ενδιαφέρει η ιθαγένεια του εναγομένου ή του ενάγοντος ή η κατοικία του ενάγοντος [Καν. (ΕΚ) 44/2001, άρθρ. 2, 59 και 60]. Επίσης ο Καν. (ΕΚ) 44/2001 θεσπίζει πέντε αποκλειστικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας για τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ο τόπος που κείται το ακίνητο, η έδρα των νομικών προσώπων, η τήρηση των δημοσίων βιβλίων, η καταχώριση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κ.λπ. και η διεξαγωγή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης [Καν. 44/2001, άρθρ. 22].
- Διατάξεις για τη ρύθμιση της διεθνούς δικαιοδοσίας περιέχει και ο Καν. (ΕΚ) 1346/2000

Η συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία

- Η απλοποίηση του μηχανισμού δικαστικής συνδρομής γίνεται από τον Καν. (ΕΚ) 1206/2001. Αφορά τη διεξαγωγή αποδείξεων είτε από το αρμόδιο δικαστήριο είτε στο άλλο κράτος μέλος. Η έννοια «διεξαγωγή αποδείξεων» καθορίζεται αυτοτελώς και συμπεριλαμβάνει την εξέταση μαρτύρων, έγγραφα ή άλλα αντικείμενα ή πραγματογνώμονες ή αίτηση δικαστικής συνδρομής στο πλαίσιο μιας ειδικής διαδικασίας συντηρητικής αποδείξεως σε σχέση με την προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, πριν καταστεί δυσμενέστερη η κατάσταση από απόψεως αποδεικτικού υλικού. Στο άρθρο 3, ορίζει την ύπαρξη ενός κεντρικού οργάνου που θα αναλαμβάνει την απλοποίηση της διαδικασίας. Τέλος, προβλέπει και τη διαδικασία άρνησης κατάθεσης.

Η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη

- Παρά το ότι ήδη από το 2002 είχε ανατεθεί ένα γενικό πλαίσιο δράσεων, η ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι νέα αρμοδιότητα της ΕΕ.
- Αναφορικά με εξέλιξη των αρμοδιοτήτων της ΕΕ, προέρχεται αρχικά από την Οδηγία 2002/8/ΕΚ του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διασυννοριακές διαφορές, το τυποποιημένο έντυπο πενίας στις διαφορές αυτές που θεσπίστηκε το 2005 με την Απόφαση 2005/630/ΕΚ, και το πρόγραμμα για την αστική δικαιοσύνη και τα θεμελιώδη δικαιώματα του 2007, με την Απόφαση 1149/2007/ΕΚ.
- Είναι τόσο ευρέως διατυπωμένη, ώστε θα μπορούσε να περιλαμβάνει όλα τα πιθανά μέτρα εναρμόνισης σε σχέση με το αστικό δίκαιο, προς τούτο πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- Αναμένεται με ποιον τρόπο αυτή η νέα αρμοδιότητα θα αλληλεπιδράσει με το άρθρ. 6 ΕΣΔΑ και το άρθρ. 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων για την κατοχύρωση της «δίκαιης δίκης» και της «πραγματικής προσφυγής» και εάν θα οδηγήσει σε υψηλότερο ή ποιοτικότερο επίπεδο την αστική δικαιοσύνη.

Η άρση των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή αστικών δικών εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη

- Η συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας δεν είχε προωθηθεί μέχρι τώρα από την ΕΕ, παρά μόνον αποσπασματικά και σε ορισμένους τομείς, ενόψει των νομοθετικών πράξεων της ΕΕ.
- Ξεκίνησε από πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορικά με τις Αρχές της Πολιτικής Δικονομίας που έχουν σκοπό τη βελτίωση της λειτουργίας της Δικαιοσύνης (Σύσταση Επιτροπής Υπουργών, 28.2.1984).

- Επίσης, διατλαντικά υιοθετήθηκαν οι Αρχές και Κανόνες της Διακρατικής Πολιτικής Δικονομίας (γνωστοί πλέον διεθνώς ως ALI/UNIDROIT Principles and Rules).
- Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος αποτελεί μία ενιαία προαιρετική διαδικασία πιστοποίησης ενός εθνικού εκτελεστού τίτλου στο κράτος μέλος προέλευσής του για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, προκειμένου να εξασφαλίσει, με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων, την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων σε όλα τα κράτη μέλη, πλην Δανίας [Καν. (ΕΚ) 805/2004].
- Ο Καν. (ΕΚ) 805/2004 επιβάλλει τον έλεγχο ορισμένων ελάχιστων δικονομικών απαιτήσεων από το δικαστήριο προέλευσης του τίτλου όπως η πραγματική επίδοση του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης, τη δέουσα ενημέρωση του οφειλέτη για την αξίωση και τις αναγκαίες δικονομικές ενέργειες για την αμφισβήτησή της, τη θεραπεία της μη συμμόρφωσης προς τις ελάχιστες δικονομικές απαιτήσεις και την επανεξέταση σε έκτακτες περιπτώσεις [ά. 12-19], και δημιούργησε ένα επιπρόσθετο ευρωπαϊκό σύστημα διακρατικής εκτέλεσης εντός της ΕΕ, πέρα από τη Σύμβαση των Βρυξελλών και τον Καν. (ΕΚ) 44/2001, το οποίο ενσωματώθηκε στα εσωτερικά εθνικά συστήματα .
- Η Διαδικασία έκδοσης Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής παραγματοποιείται σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1896/2006 που θεσπίζει μία παράλληλη, προαιρετική, συμπληρωματική, εναρμονισμένη, τυποποιημένη, ταχεία διαδικασία έκδοσης Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής η οποία αναγνωρίζεται και εκτελείται σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Δανία, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία δικηγόρων, η προσκόμιση αποδείξεων κατά την έκδοσή της και χωρίς να χρειάζεται η αναγνώριση της εκτελεστότητάς της σε κάθε κράτος μέλος.
- Ο Καν. (ΕΚ) 861/2007 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Διαδικασίας Μικροδιαφορών θεσπίζει μια «Ευρωπαϊκή» Διαδικασία παράλληλη και εναλλακτική με τις υπάρχουσες εθνικές για την εκδίκαση των διασυνοριακών διαφορών [Καν. (ΕΚ) 861/2007].

Η ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών

- Η Οδηγία 2008/52/ΕΚ ορίζει ως «διαμεσολάβηση» μία διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επιχειρούν εκουσίως να καταλήξουν σε φιλική συμφωνία σχετικά με την ταχεία εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς τους, με τη βοήθεια ενός διαμεσολαβητή ή ενός δικαστή που δεν έχει επιληφθεί τυχόν δικαστικών διαδικασιών σχετικών με την εν λόγω διαφορά και προβλέπεται η διαμεσολάβησή του σύμφωνα με το εθνικό δικαστήριο, στο άρθρο 3.

Η υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης

- Ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Γαλλίας το 1991.
- Το 2000, οι εθνικοί φορείς που είναι αρμόδιοι για την κατάρτιση δικαστικών στα κράτη μέλη συνέστησαν το ευρωπαϊκό δίκτυο κατάρτισης δικαστικών (ΕΔΚΔ-EJTN) για την ανάπτυξη των σχέσεών τους και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων τους όσον αφορά τις προδιαγραφές κατάρτισης και τα προγράμματα σπουδών, τις εκπαιδευτικές ανταλλαγές δικαστών και την οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων [Απόφαση 568/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, για την τροποποίηση της απόφασης 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 168 της 30.6.2009, σελ. 35].
- Με την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, τον Δεκέμβριο του 2009, παρέχεται η νομική βάση για την ανάπτυξη δράσεων στον τομέα της ευρωπαϊκής δικαστικής κατάρτισης ως αναγκαίο μέτρο για την ενίσχυση της συνεργασίας. Σκοπός είναι να δοθεί η δυνατότητα σε πολίτες και επιχειρήσεις να απαιτήσουν τα

δικαιώματά τους και να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα της ενιαίας αγοράς.

- Τον Σεπτέμβριο 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση για την πανευρωπαϊκή δικαιοσύνη με σκοπό να εμβαθύνει την στρατηγική της για την κατάρτιση των μισών ασκούντων νομικά επαγγέλματα στο δίκαιο της ΕΕ [COM(2011) 551 τελικό]. Στα πλαίσια αυτά δημιουργήθηκε η ευρωπαϊκή θύρα ηλεκτρονικής δικαιοσύνης [European e-Justice Portal] με πολλές πληροφορίες για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και εκπαιδευτικό υλικό για τους ασκούντες νομικά επαγγέλματα σε 22 γλώσσες

Το Οικογενειακό Δίκαιο

- Για τη ρύθμιση των διασυνοριακών διαφορών στο πλαίσιο αυτό έχουν Κανονισμοί:
α) Ο Καν. (ΕΚ) 2201/2003 («Καν. Βρυξέλλες II, δις») για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγκαστική εκτέλεση σε γαμικές διαφορές και στις διαφορές γονικής μέριμνας όπως τη διατροφή ή την κατανομή της κοινής περιουσίας, β) Ο Καν. (ΕΚ) 4/2009 που αφορά τη δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο και την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων και τη συνεργασία σε ζητήματα που αφορούν τις υποχρεώσεις διατροφής και ισχύει από 18.6.2011.
- Επιπλέον, η ΕΕ έχει προσχωρήσει στη Συνδιάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο [Απόφ. 2006/719/ΕΚ, του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2006, για την προσχώρηση της Κοινότητας στη Συνδιάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο
- Η ΕΕ έχει εγκρίνει τη Σύμβαση της Χάγης, της 23^{ης} Νοεμβρίου 2007, για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής με αποτέλεσμα όλα τα κράτη μέλη δεσμεύονται από αυτή τη σύμβαση, τη Σύμβαση για την ανάκτηση διατροφής παιδιών και άλλων μορφών

οικογενειακής διατροφής σε αλλοδαπό κράτος, ΕΕ L 192 της 22.7.2011, σελ. 39. Βλ. και Απόφ. 2009/942/ ΕΚ].

- Επίσης, η ΕΕ έχει επιβάλλει ορισμένες διαδικασίες για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών και άλλων αποφάσεων σε υποθέσεις γαμικών διαφορών, ζητήματα γονικής μέριμνας και ζητήματα που συνδέονται προς υποχρεώσεις διατροφής [Καν. (ΕΚ) 664/2009 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση διαδικασίας για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών ανάμεσα σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών και άλλων αποφάσεων σε υποθέσεις γαμικών διαφορών, ζητήματα γονικής μέριμνας και ζητήματα που συνδέονται προς υποχρεώσεις διατροφής, καθώς και το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις υποχρεώσεων διατροφής, ΕΕ L 200 της 31.7.2009, σελ. 46]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Απόφαση του Συμβουλίου υπ' αριθμόν 2007/712

- Η Απόφαση 2007/712 αφορά την υπογραφή εξ ονόματος της Κοινότητας της σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων και τις εμπορικές υποθέσεις.
- Στον τίτλο V, που απαριθμεί τις γενικές διατάξεις, περιλαμβάνονται τα άρθρα 59 έως 62.
- Το άρθρο 59, αναλύει το ποιό δίκαιο θα εφαρμοστεί, ανάλογα με τον τόπο κατοικίας του δεσμευόμενου από τη Σύμβαση. Έτσι, «αν διάδικος έχει την κατοικία του στο έδαφος του δεσμευόμενου από την παρούσα σύμβαση κράτους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει το εσωτερικό του δίκαιο», ενώ «αν ο διάδικος δεν έχει κατοικία στο δεσμευόμενο από την

παρούσα σύμβαση κράτος όπου έχει ασκηθεί η αγωγή, το δικαστήριο, προκειμένου να καθορίσει αν ο διάδικος έχει κατοικία σε άλλο δεσμευόμενο από την παρούσα σύμβαση κράτος, εφαρμόζει το δίκαιο του κράτους αυτού».

- Το άρθρο 60, παράγραφος 1, περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τον τόπο ιδρύσεως της εταιρίας ή την κατοικία νομικού προσώπου, ορίζοντας ως τόπο «α) την καταστατική της έδρα, β) την κεντρική της διοίκηση ή, γ) την κύρια εγκατάστασή της.
- Το άρθρο 60, παράγραφος 2, ακόμη αναφέρει την ειδική νομολογία για το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, όπου ως «καταστατική έδρα» νοείται ο τόπος του "registered office", ελλείψει δε αυτού νοείται το "place of incorporation" (ο τόπος ιδρύσεως), ελλείψει δε και αυτού ο τόπος δυνάμει της νομοθεσίας του οποίου πραγματοποιήθηκε η "formation" (σύσταση) του νομικού προσώπου»
- Τέλος, στο άρθρο 60, παράγραφος 3, ορίζεται πως «για να καθορίσει αν trust έχει την έδρα του στο έδαφος δεσμευμένου από την παρούσα σύμβαση κράτους σε δικαστήριο του οποίου έχει ασκηθεί η αγωγή, ο δικαστής εφαρμόζει τους δικούς του κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου».
- Αναφορικά με την αυτοπρόσωπη εμφάνιση, το άρθρο 61, ορίζει μεταξύ άλλων πως «το δικαστήριο μπορεί ωστόσο να διατάξει την αυτοπρόσωπη εμφάνιση· σε περίπτωση μη εμφάνισης, η απόφαση που εκδίδεται επί της πολιτικής αγωγής, χωρίς το εν λόγω πρόσωπο να είχε τη δυνατότητα να αμυνθεί, μπορεί να μην αναγνωρισθεί ή να μην εκτελεσθεί στα άλλα δεσμευόμενα από την παρούσα σύμβαση κράτη».
- Τέλος, το άρθρο 62, ορίζει το τί συνιστά Δικαστήριο. Έτσι, «η έκφραση "δικαστήριο" περιλαμβάνει κάθε αρχή διορισμένη από δεσμευόμενο από την παρούσα σύμβαση κράτος ως αρμόδια για τα θέματα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύμβασης».

Βασικά άρθρα της Απόφασης 1149/2007, σχετικά με τη Δικαστική Συνεργασία.

- Το άρθρο 2 θέτει ως γενικούς στόχους «α) να προωθήσει τη δικαστική συνεργασία συμβάλλοντας στη δημιουργία πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης για αστικές υποθέσεις, με βάση την αμοιβαία αναγνώριση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη, β) να προωθήσει την εξάλειψη των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή των διασυνοριακών αστικών διαδικασιών στα κράτη μέλη, γ) να βελτιώσει την καθημερινή ζωή των ατόμων και των επιχειρήσεων, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να διεκδικούν τα δικαιώματά τους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως με την ενίσχυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, δ) να βελτιώσει τις επαφές, την ανταλλαγή πληροφοριών και τη δικτύωση μεταξύ των νομικών, δικαστικών και διοικητικών αρχών, αφενός, και αφετέρου των ασκούντων νομικά επαγγέλματα, μεταξύ άλλων μέσω στήριξης της δικαστικής επιμόρφωσης, με στόχο την καλύτερη αλληλοκατανόηση των εν λόγω αρχών και επαγγελματιών».
- Το Άρθρο 3 θέτει ως ειδικούς στόχους «α) να προαγάγει τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, με σκοπό: την εμπέδωση της ασφάλειας του δικαίου και τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, την προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, την εξάλειψη των εμποδίων στη διασυνοριακή εκδίκαση υποθέσεων τα οποία προκύπτουν από τις διαφορές στο αστικό δίκαιο και στην πολιτική δικονομία καθώς και την προώθηση της αναγκαίας συμβατότητας των νομοθεσιών για το σκοπό αυτό, τη διασφάλιση της εύρυθμης απονομής της δικαιοσύνης με την αποφυγή συγκρούσεων δικαιοδοσίας, β) να βελτιώσει την αμοιβαία γνώση των νομικών και δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών για αστικές υποθέσεις, αλλά και να προωθήσει και να ενισχύσει τη δικτύωση, την αμοιβαία συνεργασία, την ανταλλαγή και τη διάδοση πληροφοριών, εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών, γ) να διασφαλίσει την έγκυρη υλοποίηση, την ορθή και συγκεκριμένη εφαρμογή και την αξιολόγηση των κοινοτικών πράξεων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, δ) να βελτιώσει την πληροφόρηση σχετικά με τα

νομικά συστήματα των κρατών μελών και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ε) να προωθήσει την κατάρτιση των ασκούντων νομικά επαγγέλματα σε θέματα ενωσιακού και κοινοτικού δικαίου, στ) να αξιολογήσει τις γενικές προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, ζ) να διευκολύνει τη λειτουργία του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το οποίο δημιουργήθηκε με την απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου».

Κανονισμός 44/2001/ΕΚ

- Ιδιαίτερης σημασίας είναι ο Κανονισμός 44/2001/ΕΚ, ο οποίος μάλιστα αποτέλεσε και βάση για περαιτέρω ανάπτυξης της δικαστικής συνεργασίας σε πεδίο εφαρμογής εκτός των εδαφών της ΕΕ, ο οποίος ρητά αναφέρει στο άρθρο 22 παράγραφος 1, πως «Ο ανά χείρας κανονισμός αντικαθιστά τη σύμβαση των Βρυξελλών μεταξύ των κρατών μελών, εξαιρουμένων των εδαφών των κρατών μελών, τα οποία υπάγονται στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμβάσεως και τα οποία αποκλείονται από τον παρόντα κανονισμό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 299 της συνθήκης»
- Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρο 22 επισημαίνεται ότι «Καθ' όσον ο παρών κανονισμός αντικαθιστά μεταξύ των κρατών μελών τις διατάξεις της σύμβασης των Βρυξελλών, κάθε παραπομπή στην εν λόγω σύμβαση νοείται ως γενομένη στον παρόντα κανονισμό»

Κανονισμός 1206/2001 για τη συνεργασία μεταξύ δικαστηρίων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

- Στον Κανονισμό 1206/2001 «κράτος μέλος» νοείται κάθε κράτος μέλος με εξαίρεση τη Δανία.

- Βασικής σημασίας είναι το Άρθρο 2, για την απευθείας επικοινωνία των δικαστηρίων, αφού ορίζει αφενός τη διαδικασία που ακολουθείται και αφετέρου καθορίζει την ύπαρξη καταλόγου αρμοδίων δικαστηρίων.
- Στο άρθρο 3, ορίζεται η ύπαρξη ενός κεντρικού οργάνου, το οποίο ασκεί ορισμένες λειτουργίες, μεταξύ των οποίων να «α) παρέχει πληροφορίες στα δικαστήρια, β) να επιλύει τις δυσχέρειες που μπορεί να προκύψουν σε σχέση με μια παραγγελία, να γ) διαβιβάζει περαιτέρω, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από αίτηση αιτούντος δικαστηρίου, παραγγελία στο αρμόδιο δικαστήριο». Ακόμη, ορίζει το πως θα λειτουργήσει κάθε κράτος, ανάλογα με το ισχύον εθνικό νομικό σύστημα. Για τα Ομοσπονδιακά κράτη, στην παράγραφο 2, δίνεται η δυνατότητα ορισμού περισσότερα εκ του ενός κεντρικών οργάνων, ενώ, στην παράγραφο 3, αναφέρεται πως «κάθε κράτος μέλος ορίζει επίσης το κεντρικό όργανο που προβλέπει η παράγραφος 1 ή μία ή περισσότερες αρμόδιες αρχές που επιφορτίζονται με τη λήψη των αποφάσεων επί παραγγελιών σύμφωνα με το άρθρο 17».

Ερωτήσεις

- Συνοψίστε το περιεχόμενο του άρθρου 81 της ΣΛΕΕ.
- Πώς εξελίχθηκε η Διαδικασία στις Δικαστικές Υποθέσεις Αστικού χαρακτήρα;
- Ποιό είναι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81;
- Πώς γίνεται η συνεργασία με βάση το ενωσιακό δίκαιο κατά την αποδεικτική διαδικασία;
- Ποιό το περιεχόμενο του Κανονισμού 44/2001 εν συντομία;

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Α. Αμιλιανίδης, *Το νέο ευρωπαϊκό Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο των Συμβάσεων σύμφωνα με τον κανονισμό Ρώμη Ι*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2009.

Δ. Αναγνωστοπόλου, *Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, η Ευρωπαϊκή Διάσταση*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2011.

Π. Αρβανιτάκης, «Πρακτικά ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000 για τις επιδόσεις δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις», εις *Νόμος, Επιστημονική Επετηρίδα του τμήματος Νομικής της Σχολής ΝΟΠΕ του ΑΠΘ*, Θεσσαλονίκη 2004,

Α. Βαθρακοκοίλης, «Έννοια και προϋποθέσεις του Ευρωπαϊκού Εκτελεστού Τίτλου», Δ 2006.

Βρέλλης, *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Αθήνα 2010.

Π. Γέσιου-Φάλτση, *Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης ΙΙΙ - Η διεθνής αναγκαστική εκτέλεση*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2006.

Π. Γέσιου-Φάλτση, «Η πολυμερής σύμβαση της Χάγης εν σχέσει προς την επίδοσιν των εγγράφων εις την αλλοδαπήν», *Αρμ* 1966.

ΑΝ. Γραμματικάκη-Αλεξίου, Ζ. Παπασιώπη-Πασιά & ΕΥ. Βασιλακάκης, *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Γ' έκδοση, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2002.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Δικονομικό Δίκαιο*, 31ο Πανελλήνιο Συνέδριο 2006, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007.

Δ. Ευρυγένης, Ζητήματα εκ της εκτέλεσης και αναγνώρισης αλλοδαπών αποφάσεων, εις ΑΠΘ, *Annales*, Συγγραφαί Δ. Ι. Ευρυγένη, Τεύχος Πρώτο, Θεσσαλονίκη 1992.

Κ.Καραμεύς & Φ. Κοζύρης, «Κύρος επιδόσεως στην αλλοδαπή κατά τη σύμβαση της Χάγης της 15.11.1965, το ελληνικό εσωτερικό δίκαιο και το δίκαιο του τόπου επιδόσεως», *ΕλλΔνη*, 1989.

Κ. Κεραμεύς, Γ. Κρέμλης & Χ. Ταγαράς, *Η Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων όπως ισχύει στην Ελλάδα*, *Ερμηνεία*

- κατ' άρθρο, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1989,
- Α. Κουτσουράδης, *Διεθνές Οικογενειακό Δίκαιο*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα Θεσσαλονίκη, 2006.
- Ε. Μουσταΐρα, «Εκτέλεση και ιδιωτικό διεθνές δίκαιο», Δ 1998.
- Κ. Μπέης, «Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος. Η 52002Pc0159 πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις», Δ 2003.
- Α. Μπώλος, «Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος. Η διασυνοριακή εκτέλεση βάσει συμβολαιογραφικού εγγράφου», Δ 2006.
- Ν. Νίκας, *Ευρωπαϊκό Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη Αθήνα 2008.
- Δ. Τσικρίκας *Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα -Κομοτηνή 2008.
- Χ. Παμπούκης (επιμ.), *Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2010.
- Ε.-Ρ. Σαχπεκίδου, *Η παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000. – Χ. ΤΑΓΑΡΑΣ, *Η σύμβαση του Λουγκάνο της 16/9/1988, Ενίσχυση ή αποδυνάμωση της κοινοτικής ενοποίησης του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1995.
- Β. Χατζόπουλος, *Η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον ΧΕΑΔ, εις ΠΕΡΡΑΚΗΣ, Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, Αθήνα-Κομοτηνή 2007, σελ. 87. – Β. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ, Σύμβαση των Βρυξελλών και προστασία του καταναλωτή, στο Ν. ΝΙΚΑΣ (επιμ.), Liber Amicorum.*
- Β. Χριστιανός, *Η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, εις ΣΤ. Περράκης (επιμ.), Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2007.
- Κ. Boele-Woelki & M. V. Antokolskaja, *Principles of European family law regarding parental responsibilities*, Intersentia, Antwerpen ,2007
- Μ. Johan, *International family law for the European Union*, Intersentia, Antwerpen, 2007.

Πηγή: Αναγνωστοπούλου Δ., Άρθρα 81-86 ΣΛΕΕ, εις Χριστιανός Β., *Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ' άρθρο ερμηνεία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012, σσ. 475-528.

U. D. Campbell, *International Execution against Judgment Debtors*, Sweet & Maxwell, London, 1993.

P. Gottwald, *Όρια της ενέργειας στο εξωτερικό μέτρων που λαμβάνονται από πολιτικά δικαστήρια*, 1990.

Gomez-Amigo L., *The European Order for Payment Procedure: An example of Harmonisation of the Civil Procedure in Europe*, *International Association of Procedural Law*, 2009 Toronto Conference, U. Mgnus/P.Mnkowski (eds.), *Brussels I Regulation*, Sellier, March, 2007.

P. Stone, *EU Private International Law, Harmonisation of Laws*, Elgar European Law, Cheltenham-Northampton, 2006.

E. Storkschrubb, *Civil Justice A Newcomer and an Unstoppable Wave?*

P. Craig-G. De Burca, *Evolution of EU Law*, OUP, Oxford 2011.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο 82

(Πρώην άρθρο 31 της ΣΕΕ)

Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ένωση θεμελιώνεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και περιλαμβάνει την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στους τομείς που προβλέπονται στην παράγραφο 2 και στο άρθρο 83.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα που αφορούν:

- α) τον καθορισμό κανόνων και διαδικασιών για να εξασφαλίζεται η αναγνώριση, σε ολόκληρη την Ένωση, όλων των τύπων δικαστικών αποφάσεων και διαταγών,
- β) την πρόληψη και επίλυση συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ κρατών μελών,
- γ) την υποστήριξη της κατάρτισης δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής δικαιοσύνης,
- δ) τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών ή άλλων ισοδύναμων αρχών των κρατών μελών κατά την άσκηση ποινικών διώξεων και την εκτέλεση των αποφάσεων.

Κατά τον βαθμό που είναι απαραίτητο για να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών καθώς και η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές διαστάσεις, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω οδηγιών, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες. Στους ελάχιστους αυτούς κανόνες συνεκτιμώνται οι διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών.

Οι ελάχιστοι αυτοί κανόνες αφορούν:

- α) το αμοιβαίως αποδεκτό των αποδείξεων μεταξύ των κρατών μελών,
- β) τα δικαιώματα των προσώπων στην ποινική διαδικασία,
- γ) τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικότητας,
- δ) άλλα ειδικότερα στοιχεία της ποινικής διαδικασίας, τα οποία θα έχουν προηγουμένως προσδιορισθεί από το Συμβούλιο με απόφαση. Για την έκδοση της απόφασης αυτής, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η θέσπιση των ελάχιστων κανόνων που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας

των προσώπων.

Όταν ένα μέλος του Συμβουλίου εκτιμά ότι σχέδιο οδηγίας προβλεπόμενο στην παράγραφο 2 θίγει θεμελιώδεις πτυχές του συστήματος του ποινικής δικαιοσύνης, μπορεί να ζητήσει να υποβληθεί το θέμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θέτοντας τέρμα στην αναστολή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

Εντός αυτής της προθεσμίας, σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου οδηγίας, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στο άρθρο 329, παράγραφος 1 της παρούσας Συνθήκης θεωρείται ότι χορηγήθηκε και εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ενισχυμένης συνεργασίας.

Ιστορική Αναδρομή.

- 1992 – Συνθήκη του Μάαστριχ: Η Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις (ΔΣΠΥ) εντάσσεται στον τρίτο πυλώνα, κάτω από τον τίτλο “Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.
- 2007 – Συνθήκη της Λισαβόνας: Μέχρι τότε η ΔΣΠΥ παραμένει στη σφαίρα της διακυβερνητικής συνεργασίας. Με τη ΣτΛ καταργείται το μοντέλο των πυλώνων που είχε υιοθετηθεί με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, η ΔΣΠΥ εντάσσεται στον ΧΕΑΔ και ενσωματώνεται έτσι στη «κοινοτική μέθοδο» αποκτώντας υπερεθνικό χαρακτήρα. Τέλος, μια σημαντική προσθήκη της Στλ είναι ότι, οι αποφάσεις – πλαίσιο της Ε.Ε. αναφορικά με τη ΔΣΠΥ θεσπίζονται πλέον από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο από κοινού, διασφαλίζοντας έτσι το δημοκρατικό πνεύμα στα πλαίσια της Ένωσης.

Η αρχή της «αμοιβαίας αναγνώρισης» και το «ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης» (παράγραφος 1)

Η αρχή της «αμοιβαίας αναγνώρισης»

- Ορίζει ότι η νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους είναι ισοδύναμη ως προς τα αποτελέσματα της με την εγχώρια νομοθεσία. Η εφαρμογή της συνεπάγεται την υποχρέωση κάθε κράτους μέλους να αναγνωρίζει ως ισότιμες τις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται από τις δικαστικές αρχές ενός άλλου κράτους μέλους.
- Καθιερώνεται με την απόφαση του ΔΕΚ το 1979 στην υπόθεση *Cassis de Dijon*.
- Εφαρμόζεται με τις ακόλουθες Πράξεις του Συμβουλίου στο τομέα της ποινικής δικονομίας:
 - α) αποφάσεις δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων,
 - β) χρηματικές ποινές,
 - γ) ποινές ή μέτρα που είναι στερητικά της ελευθερίας,
 - δ) μέτρα επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση,
 - ε) μέτρα αναστολής και εναλλακτικές κυρώσεις.

Το «ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης»

- Ορισμός: «δικαστική απόφαση, η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας».²
- Πρόκειται για θεσπίση ενός συστήματος παράδοσης του κατηγορουμένου μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών μελών το οποίο θεμελιώνεται πάνω στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης.
- Στόχος: Απλούστευση της διαδικασίας έκδοσης υπόπτου από τις αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους στις αντίστοιχες ενός άλλου, με απώτερο σκοπό την

αποτελεσματικότερη πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος στα πλαίσια της Ένωσης.

- Για την ομαλή λειτουργία του συστήματος, η Ένωση έχει προβεί σε μέτρα για την ενίσχυση της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και την πρόληψη συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ των ποινικών δικαστηρίων των κρατών μελών. Αυτά αποσκοπούν στην αποφυγή της καταστρατήγησης της αρχής *ne bis in idem* που απαγορεύει την διπλή κύρωση προσώπου για την ίδια πράξη. Με απλά λόγια, σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να ξεκινήσουν οι διαδικασίες ποινικής δίωξης ενός προσώπου ωστόσο, μόλις υπάρξει σχετική ενημέρωση των εθνικών δικαστηρίων αυτά υποχρεούνται να έρχονται σε συμφωνία μεταξύ τους, με τη βοήθεια της Eurojust, έτσι ώστε να καθορίζεται το δικαστήριο όπου θα συγκεντρωθούν όλες οι εθνικές διαδικασίες της συγκεκριμένης υπόθεσης για να αποφεύγεται τυχόν διπλή κύρωση του προσώπου.
- Το κύριο όργανο που είναι υπεύθυνο για την καλύτερη συνεργασία και συνεννόηση των επιμέρους δικαστικών αρχών των κρατών μελών είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (EJN).

Η υιοθέτηση ελάχιστων κανόνων σε τομείς της ποινικής δικονομίας και η δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας (παράγραφος 2-3).

- Η θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την εξασφάλιση της εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης δεν αποτελεί «εναρμόνιση» αλλά προσέγγιση των εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.
- Παραδείγματα θέσπισης τέτοιων ελάχιστων κανόνων:
 - α) Απόφαση πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ σχετική με το Ευρωπαϊκό Ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων.
 - β) Το 2009 το Συμβούλιο με ψήφισμα προσυπέγραψε τον «Οδικό Χάρτη» των θεμελιωδών δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή κατηγορουμένων.

γ) Το 2011 το Συμβούλιο με Ψήφισμα προσυπέγραψε τον «Οδικό Χάρτη» για την θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικότητας.

- Στην περίπτωση εκείνη που ένα κράτος μέλος θεωρεί πως με την υιοθέτηση προτεινόμενων ελάχιστων κανόνων θίγεται το εθνικό του σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, έχει τη δυνατότητα να μη συμμετάσχει στην υιοθέτηση μιας Οδηγίας. Ωστόσο δίνεται η δυνατότητα σε τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του προτεινόμενου σχεδίου οδηγίας. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι απλή. Το παραπονούμενο κράτος παραπέμπει το θέμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αναστέλλεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία και εάν δεν υπάρξει συναίνεση εντός 4 μηνών, εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το αίτημα τους για ενισχυμένη συνεργασία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A) Αποσπάσματα απόφασης – πλαισίου του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (2002/584/ΔΕΥ).

- Με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ το Συμβούλιο καθιέρωσε το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης με στόχο την απλούστευση της διαδικασίας έκδοσης υπόπτων ή κατηγορουμένων μεταξύ των κρατών μελών και την αποτελεσματικότερη πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος στα πλαίσια της Ένωσης. Υπό αυτή την έννοια αποτελεί σταθμό στο τομέα της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών στα πλαίσια της Ένωσης. Η απόφαση – πλαίσιο χωρίζεται σε 4 κεφάλαια. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένα αποσπάσματα από το πρώτο

κεφάλαιο (άρθρα 1-8) που αποσαφηνίζει τις βασικές αρχές που διέπουν το Ευρωπαϊκό ένταλμα, καθώς και το περιεχόμενο του.

- *«Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι δικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προς το σκοπό της σύλληψης και της παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας.» και «Τα κράτη μέλη εκτελούν κάθε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης» .*
- Στο άρθρο 2 της απόφασης – πλαίσιο απαριθμούνται εκείνες οι αξιόποινες πράξεις για τις οποίες δικαιολογείται η παράδοση υπόπτου ή κατηγορουμένου βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Μερικές εξ' αυτών είναι η τρομοκρατία, η συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, η εμπορία ανθρώπων, η παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών, η παιδική πορνογραφία κ.α. Ενώ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζοντας ομόφωνα και ύστερα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να προσθέσει νέες κατηγορίες τέτοιων αξιόποινων πράξεων. Το άρθρο 2 επιπλέον καταργεί τον έλεγχο του «διττού αξιόποινου». *«Η παράδοση βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης υπό τις προϋποθέσεις της παρούσας απόφασης-πλαίσιο και χωρίς έλεγχο του διττού αξιόποινου της πράξης».* Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι αναφορικά με τις κατηγορίες αξιόποινων πράξεων που απαριθμούνται, ο ορισμός αυτών όπως και ο καθορισμός των ποινών εξακολουθούν να γίνονται βάσει την νομοθεσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα. Αυτό προκύπτει από το άρθρο 1 παράγραφος 3 *«Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση».*
- Στα άρθρα 3 και 4 προσδιορίζονται οι λόγοι «υποχρεωτικής» και «προαιρετικής» μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
- Το άρθρο 5 ορίζει τις *«Εγγυήσεις που πρέπει να παρέχει το κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος σε ειδικές περιπτώσεις».* Τέτοιες ειδικές περιπτώσεις είναι όταν: **α)**

«το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας που έχει επιβληθεί με απόφαση εκδοθείσα από τον ενδιαφερομένο και όταν ο ενδιαφερόμενος δεν είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλον τρόπο σχετικά με την ημερομηνία και τον τόπο της ακροαματικής διαδικασίας που οδήγησε στην απόφαση που εκδόθηκε εν τη απουσία του» β) «η αξιόποινη πράξη στην οποία βασίζεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας εφ' όρου ζωής» γ) «το πρόσωπο κατά του οποίου εκδόθηκε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης είναι υπήκοος ή κάτοικος του κράτους μέλους εκτέλεσης».

- Τα άρθρα 6 και 7 αναφέρονται τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την «έκδοση» και την «εκτέλεση» του Ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές καθορίζονται «δυνάμει του δικαίου αυτού του κράτους». Με άλλα λόγια, το κάθε κράτος μέλος είναι αυτό που καθορίζει βάσει της εθνικής του νομοθεσίας το ποιες θα είναι εκείνες οι εθνικές αρμόδιες αρχές για την έκδοση και την εκτέλεση του εντάλματος. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να ορίσουν μια ή περισσότερες «κεντρικές αρχές για να επικουρούν τις αρμόδιες δικαστικές αρχές» .

B) Υπόθεση C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW κατά Leden van de Ministerraad*

- **Αντικείμενο:** Αίτηση εκδόσεως προδικαστικής απόφασης που υπέβαλε το Arbitragehof (Βέλγιο), σχετικό με την εκτίμηση του κύρους της αποφάσεως πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών. Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε το σωματείο *Advocaten voor de Wereld VZW* (στο εξής: σωματείο *Advocaten voor de Wereld*) ενώπιον του Arbitragehof με αίτημα την ακύρωση του

βελγικού νόμου της 19ης Δεκεμβρίου 2003, περί ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως.

- **Επιχειρηματολογία *Advocaten voor de Wereld VZW*: α)** «η απόφαση-πλαίσιο είναι άκυρη, διότι τα του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως θα έπρεπε να ρυθμιστούν με σύμβαση και όχι με απόφαση-πλαίσιο, δεδομένου ότι, κατά το άρθρο 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ, οι αποφάσεις-πλαίσιο εκδίδονται με σκοπό “την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών”, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω» **β)** «σε περίπτωση εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως για κάποια από τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή αξιόποινες πράξεις, εισάγεται άνευ αντικειμενικής και εύλογης αιτίας παρέκκλιση από την απαίτηση του διττού αξιοποίνου, ενώ η απαίτηση αυτή διατηρείται για άλλες αξιόποινες πράξεις». **γ)** «Η απουσία σαφούς και ακριβούς ορισμού των διαλαμβανόμενων στη διάταξη αυτή αξιόποινων πράξεων δύναται να οδηγήσει σε ανομοιογενή εφαρμογή του εν λόγω νόμου από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως και, ως εκ τούτου, συνιστά επίσης παραβίαση της αρχής της ισότητας και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων».
- **Προδικαστικά ερωτήματα που τέθηκαν από το το *Arbitragehof*: α)** «Είναι η απόφαση-πλαίσιο [...] σύμφωνη προς το άρθρο 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Συνθήκης [ΕΕ], κατά το οποίο αποφάσεις-πλαίσιο μπορούν να εκδοθούν μόνο για την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών;» **β)** «Είναι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαίσιο [...], στον βαθμό που καταργεί την εξέταση του αν τηρείται η απαίτηση του διττού αξιοποίνου σε σχέση με τις αξιόποινες πράξεις που απαριθμεί, σύμφωνο προς το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης [ΕΕ], και ειδικότερα προς την αρχή “ουδεμία ποινή άνευ νόμου” και την αρχή της ισότητας και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων που κατοχυρώνει η εν λόγω διάταξη;»
- **Περίληψη Απόφασης (σελ. I-3633 – I-3637), (βλ. σκέψεις 49-50, 52-54, 57-60) :**
«Η απόφαση-πλαίσιο 2002/584[...]δεν εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 34,

παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ.[...]Καίτοι τα του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως μπορούσαν να ρυθμιστούν και με σύμβαση, απόκειται στη διακριτική ευχέρεια του Συμβουλίου να επιλέξει την έκδοση αποφάσεως-πλαίσιο, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εκδόσεως τέτοιας πράξης[...]σκοπός της αποφάσεως-πλαίσιο δεν είναι η εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υποστάσεως των εν λόγω αξιόποινων πράξεων ή με τις ποινές με τις οποίες οι πράξεις αυτές τιμωρούνται. Μολονότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως-πλαίσιο καταργεί τον έλεγχο του διττού αξιοποιίου για τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή κατηγορίες αξιόποινων πράξεων, ο ορισμός των εν λόγω πράξεων και ο καθορισμός των εφαρμοστέων ποινών εξακολουθεί να γίνεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα, το οποίο, όπως άλλωστε ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, της εν λόγω αποφάσεως-πλαίσιο, οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΕ, και, επομένως, την αρχή "ουδεμία ποινή άνευ νόμου".[...] Όσον αφορά, αφετέρου, τον κίνδυνο η έλλειψη σαφήνειας στον ορισμό των συγκεκριμένων κατηγοριών αξιόποινων πράξεων να έχει ως αποτέλεσμα να υπάρξουν αποκλίσεις στην εφαρμογή της αποφάσεως-πλαίσιο εντός των διαφόρων εθνικών έννομων τάξεων, αρκεί η επισήμανση ότι σκοπός της αποφάσεως αυτής δεν είναι η εναρμόνιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου των κρατών μελών και ότι ουδεμία διάταξη του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ εξαρτά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως από την εναρμόνιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τις επίμαχες αξιόποινες πράξεις». Άρα, «**Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος της αποφάσεως-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών.**»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Αναλύστε πως εφαρμόζεται η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης στα πλαίσια της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.
- Αναλύστε το περιεχόμενο του Ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
- Αναλύστε το περιεχόμενο της απόφασης-πλαisiού 2002/584/ΔΕΥ για το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, χρησιμοποιώντας την υπόθεση C-303/05 *Advocaten voor de Wereld VZW κατά Leden van de Ministerraad*.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2006.

Μ. Καϊφα-Γκμπαντι, *Το Ποινικό Δίκαιο στην ΕΕ, Σημαντικές όψεις και προοπτικές εξέλιξης*, Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.

Μ. Καϊφα-Γκμπαντι, «Αναζητώντας την κοινοτική αρμοδιότητα για την ποινική καταστολή – Μια κρίσιμη καμπή των εξελίξεων για το Ποινικό Δίκαιο στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΕΕυρΔ 2004.

Ι. Κυριτσάκη, *Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η αρχή του διπτού αξιοποίνου*, Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2009.

Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου, *Η συνεργασία στο δίκαιο της ΕΕ*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα Κομοτηνή 2005.

Δ. Παπαγιάννης, *Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης*, Αντ. Ν.Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2001.

Στ. Περράκης, «Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην ΕΕ» στο Κ. Στεφάνου, Α. Φατούρου, Θ. Χριστοδουλίδη (επιμ.), «Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές», τ. Α', Ι. Σιδέρης, 2001.

Δ. Σπινέλης, *Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ*, στο Στ. Περράκης

(επιμ.), *Ο ΧΕΑΔ της ΕΕ*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007.

Π. Φουντεδάκη, Ο. Τσόγκα, Α. Χάνος (επιμ.), *Ελευθερία και Ασφάλεια στον 21ο αιώνα*, Νομική Βιβλιοθήκη 2010.

S. Alegre - M. Leaf, *European Arrest Warrant, A solution ahead of its time?*, JUSTICE, 2003.

V. Hatzopoulos, *Casual but Smart: The Court's New Clothes in the Area of Freedom, Security and Justice (AFSJ) after the Lisbon Treaty*, in J. Monar (Ed.), *The Institutional Dimension of EU's Area of Freedom, Security and Justice*, P.I.E. Peter Lang, Bruxelles 2009.

B. Hecker, *Europaeisches Strafrecht*, 3e Auflage, 2010.

M. Kaifa-Gbanti, *Das Corpus Juris und die Typisierung des Strafphaennomens im Bereich der Europaeischen Union*, KritV, vol 82, 1999.

M. Kaifa-Gbanti, *The Development Towards Harmonisation within the European Union – A Citizen's Perspective*, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, vol. 9, 2001.

S. Lavenex, *Mutual Recognition and the Monopoly of Force: Limits of the Single Market Analogy*, Journal of European Public Policy, vol. 14, 2007.

V. Mitsilegas, *EU Criminal Law*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2009.

K. Nicolaidis & G. Schaffer, *Transnational Mutual Recognition Regimes: Governance without Global Government*, Law and Contemporary Problems, vol. 68, 2005.

H. Nilson, *Το ευρύτερο πλαίσιο δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ και τα νέα όργανα*, στο ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

S. Peers, *EU Justice and Home Affairs (Non Civil)*, in P. Craig-G. De Burca, *The Evolution of EU Law*, OUP, Oxford 2011.

A. Weyemberg, *Approximation of Criminal Laws, the Constitution and the Hague Programme*, Common Market Law Review, vol. 42, 2005.

S. White, *Harmonisation of Criminal Law under the First Pillar*, European Law Review, vol. 31 (2006).

ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΣΟΒΑΡΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Άρθρο 83

(πρώην άρθρο 31 της ΣΕΕ)

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω οδηγιών, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαίτερως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση.

Οι εν λόγω τομείς εγκληματικότητας είναι οι εξής: τρομοκρατία, εμπορία ανθρώπων και γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, παράνομη εμπορία όπλων, ξέπλυμα χρήματος, διαφθορά, παραχάραξη μέσων πληρωμής, εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής και οργανωμένο έγκλημα.

Ανάλογα με την εξέλιξη της εγκληματικότητας, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει αποφάσεις που προσδιορίζουν και άλλους τομείς εγκληματικότητας, οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια της παρούσας παραγράφου. Αποφασίζει ομόφωνα μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2. Όταν η προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης σε τομέα στον οποίο εφαρμόζονται μέτρα εναρμόνισης, οδηγίες μπορούν να θεσπίζονται ελάχιστους κανόνες σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον εν λόγω τομέα. Οι εν λόγω οδηγίες εκδίδονται με συνήθη ή με ειδική νομοθετική διαδικασία, ίδια με εκείνη που ακολουθήθηκε κατά τη θέσπιση των εν λόγω μέτρων εναρμόνισης, με την επιφύλαξη του άρθρου 76.

3. Όταν ένα μέλος του Συμβουλίου εκτιμά ότι σχέδιο οδηγίας προβλεπόμενο στις παραγράφους 1 ή 2 θίγει θεμελιώδεις πτυχές του συστήματός του ποινικής δικαιοσύνης, μπορεί να ζητήσει να υποβληθεί το θέμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στην περίπτωση αυτή, η συνήθης νομοθετική διαδικασία αναστέλλεται. Αφού συζητήσει το ζήτημα και εφόσον επιτευχθεί συναίνεση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναπέμπει, εντός τετραμήνου από την αναστολή αυτή, το σχέδιο στο Συμβούλιο, θέτοντας τέρμα στην αναστολή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

Εντός της αυτής προθεσμίας, σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου οδηγίας, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο

20, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στο άρθρο 329, παράγραφος 1 της παρούσας Συνθήκης, θεωρείται ότι χορηγήθηκε και εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ενισχυμένης συνεργασίας.

Ιστορική Αναδρομή

Βλ. άρθρο 82

Παράγραφος 1

«Ιδιαίτερως σοβαρή εγκληματικότητα με διασυνοριακή διάσταση»

- Ορισμός: απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση
- Το άρθρο 83(πρώην άρθρ. 31 παρ. 1 περίπτωση ε ΣΕΕ) προβλέπει, για θέματα ποινικής δικονομίας, τη θέσπιση «ελάχιστων κανόνων» με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία για δέκα συγκεκριμένους τομείς ιδιαίτερως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση. Η υιοθέτηση των κανόνων μέσω Οδηγιών, εξασφαλίζει το σεβασμό στις διαφορετικότητες των δικονομικών συστημάτων των κρατών μελών σε τομείς που άπτονται της εθνικής κυριαρχίας.

Τρομοκρατία

- Ορισμός¹: θεωρούνται ως εγκλήματα τρομοκρατίας οι εκ προθέσεως πράξεις οι οποίες αναφέρονται στα στοιχεία α) έως θ) όπως ορίζονται ως εγκλήματα από το εθνικό δίκαιο, και οι οποίες είναι δυνατόν, εκ της φύσεως ή του συναφούς πλαισίου τους, να προσβάλλουν σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό, όταν ο δράστης τις διαπράττει με σκοπό:
 - να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό, ή

¹ Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (2002/475/ΔΕΥ)

- να εξαναγκάσει αδικαιολόγητα τις δημόσιες αρχές ή ένα διεθνή οργανισμό να εκτελέσουν οποιαδήποτε πράξη ή να απόσχουν από την εκτέλεσή της, ή
- να αποσταθεροποιήσει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις πολιτικές, συνταγματικές, οικονομικές ή κοινωνικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού·
 - α) προσβολή κατά της ζωής προσώπου, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει το θάνατο,
 - β) σοβαρή προσβολή κατά της σωματικής ακεραιότητας προσώπου,
 - γ) απαγωγή ή αρπαγή ομήρων,
 - δ) πρόκληση μαζικών καταστροφών σε κυβερνητικές ή δημόσιες εγκαταστάσεις, συγκοινωνιακά συστήματα, υποδομή, περιλαμβανομένων και των συστημάτων πληροφορικής, σταθερές εξέδρες που ευρίσκονται επί της υφαλοκρηπίδας, δημόσιους χώρους ή ιδιωτικές ιδιοκτησίες, που θα μπορούσαν να εκθέσουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές ή να προξενήσουν σημαντικές οικονομικές απώλειες,
 - ε) κατάληψη αεροσκαφών ή πλοίων ή άλλων μέσων μαζικής μεταφοράς ή μεταφοράς εμπορευμάτων,
 - στ) κατασκευή, κατοχή, κτήση, μεταφορά, προμήθεια ή χρήση πυροβόλων όπλων, εκρηκτικών υλών, πυρηνικών, βιολογικών και χημικών όπλων καθώς και, όσον αφορά τα βιολογικά και χημικά όπλα, έρευνα και ανάπτυξη,
 - ζ) απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών ή πρόκληση πυρκαγιών, πλημμύρων ή εκρήξεων, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινων ζώων σε κίνδυνο,
 - η) διαταραχή ή διακοπή του εφοδιασμού ύδατος, ηλεκτρικής ενέργειας ή κάθε άλλου βασικού φυσικού πόρου, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινων ζώων σε κίνδυνο,
 - θ) απειλή τέλεσης μιας εκ των πράξεων οι οποίες απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως η).

- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την τρομοκρατία βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - τον καθορισμό των πράξεων που πρέπει να θεωρούνται από τα κράτη μέλη αδικήματα τρομοκρατίας (Απόφαση - πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ)
 - την προσέγγιση των εθνικών διατάξεων σχετικά με τη δημόσια πρόκληση για τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος (Απόφαση - πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ)
 - τη στρατολόγηση τρομοκρατών και την εκπαίδευση τρομοκρατών [Ανακοίνωση της Επιτροπής COM (2010) 386 τελ.]
 - τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στους φακέλους επιβατών (δεδομένα PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων [πρόταση Οδηγίας COM (2011) 32 τελ.]

Εμπορία ανθρώπων

- Ορισμός²: η στρατολόγηση, μεταφορά ή παραλαβή προσώπων, η οποία πραγματοποιείται με αναγκαστικά, δόλια ή καταχρηστικά μέσα, με σκοπό την εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής ή της εργασιακής εκμετάλλευσης, την αναγκαστική εργασία, την οικιακή δουλειά ή άλλες μορφές εκμετάλλευσης.
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της (Οδηγία 2011/36/ΕΕ)
 - την ευρωπαϊκή εντολή προστασίας των θυμάτων εγκληματικότητας που εφαρμόζεται συμπληρωματικά (Οδηγία 2011/99/ΕΕ)

² Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την πρόταση Απόφασης-Πλαισίου του Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ (COM(2009) 136 τελικό)

- τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές (Οδηγία 2004/81/ΕΚ)

Γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών

- Ορισμός³: Ως γενετήσια εκμετάλλευση παιδιών ορίζονται τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, τα αδικήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, τα αδικήματα παιδικής πορνογραφίας, η αγορά παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς, καθώς και η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση και η συνεργία στη διάπραξη των παραπάνω αδικημάτων.
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για τη γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - την προσέγγιση της νομοθεσίας των κρατών μελών προκειμένου να ποινικοποιηθούν οι σοβαρότερες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, να διευρυνθεί η δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων και να προβλεφθεί ένα ελάχιστο επίπεδο συνδρομής για τα θύματα (Απόφαση-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ)
 - τον ορισμό των στοιχείων της αντικειμενικής υπόστασης των αδικημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας (Οδηγία 2011/92/ΕΕ)
 - τον ορισμό των επιβαρυντικών περιστάσεων, της δικαιοδοσίας, της ευθύνης των νομικών προσώπων, των προληπτικών μέτρων, και εν γένει την αναβάθμιση της προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους (Οδηγία 2011/92/ΕΕ).

³ Πρόταση για Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ [COM(2010)94 τελικό]

Παράνομη εμπορία ναρκωτικών

- Ορισμός⁴: η παράνομη εμπορία όλων των ουσιών οι οποίες καλύπτονται από τις ακόλουθες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών:
 - α) ενιαία σύμβαση περί ναρκωτικών, του 1961 (όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο του 1972)·
 - β) σύμβαση της Βιέννης σχετικά με τις ψυχοτρόπους ουσίες του 1971. Επίσης περιλαμβάνονται οι ουσίες που έχουν τεθεί υπό έλεγχο στο πλαίσιο της κοινής δράσης 97/396/ΔΕΥ της 16ης Ιουνίου 1997, η οποία αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, την αξιολόγηση των κινδύνων και τον έλεγχο των νέων συνθετικών ναρκωτικών
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την παράνομη εμπορία ναρκωτικών βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - την προσέγγιση των νομοθεσιών και των πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών για την καταπολέμηση της τοξικομανίας και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών (Κοινή Δράση 96/750/ΔΕΥ)
 - τη θέσπιση ελάχιστων κοινών διατάξεων ως προς τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές (Απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ)
 - την παράνομη παρασκευή και διάθεση στην αγορά των πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών (Καν. (ΕΚ) αριθ. 273/2004)
 - την παρακολούθηση του εμπορίου πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών (Καν. (ΕΚ) αριθ.111/2005)

⁴ Απόφαση-Πλαίσιο 2004/757/δευ του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2004 για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών

Παράνομη εμπορία όπλων

- Ορισμός⁵: οι εισαγωγές, εξαγωγές και η μεταβίβαση συμβατικών όπλων
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την παράνομη εμπορία όπλων βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:

Στο πλαίσιο του ΟΗΕ

- την καταπολέμηση της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, των εξαρτημάτων τους, των μερών τους και των πυρομαχικών (Απόφαση 2001/748/ΕΚ)
- την παράνομη εμπορία φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού σε όλες τις πτυχές της (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, Νέα Υόρκη, 9-20 Ιουλίου 2001)
- την καταπολέμηση της λαθραίας κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, πυρομαχικών και άλλων σχετικών υλικών (Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΕΕ C 330)

Στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ

- τη συμβολή της ΕΕ στην καταπολέμηση της αποσταθεροποιητικής συσσώρευσης και της ανεξέλεγκτης διάδοσης φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού (Κοινή Δράση 2002/589/ΚΕΠΠΑ)
- την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού (SALW) διά αέρος (Απόφαση 2010/765/ΚΕΠΠΑ)
- υποστήριξη της υπηρεσίας των Ηνωμένων Εθνών για δραστηριότητες σε θέματα αφοπλισμού για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη του λαθρεμπορίου φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού σε όλες του τις πτυχές (Απόφαση 2011/428/ΚΕΠΠΑ)

Στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς

⁵ Απόφαση 2010/336/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2010 για τις δραστηριότητες της ΕΕ προς υποστήριξη της συνθήκης για το εμπόριο όπλων, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ασφάλεια

- τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής όπλων (χωρίς να προβλέπονται συγκεκριμένες ποινικές κυρώσεις) [Οδηγία 2008/52/ΕΚ]

Ξέπλυμα χρήματος

- Ορισμός⁶: Η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για το ξέπλυμα χρήματος βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:

Διεθνείς Συμβάσεις

- την παράνομη κυκλοφορία ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών [Σύμβαση του ΟΗΕ (1988)]
- τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες [Σύμβαση του Στρασβούργου (1990)]
- τη διεθνή συνεργασία στους τομείς ανακρίσεων, δίωξης και έκδοσης σε περιπτώσεις ξεπλύματος χρημάτων, διαφθοράς, παρεμπόδισης της δικαιοσύνης [Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, Παλέρμο (2000)]
- καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- της νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες [συστάσεις της ομάδας διεθνούς χρηματοοικονομικής δράσης για το ξέπλυμα των χρημάτων (FATF)]

Πράξεις της ΕΕ

- την πρόληψη αλλά και τη δήμευση των προϊόντων του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ)
- την ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος και τον καθορισμό των μορφών του αδικήματος (Οδηγία 2005/60/ΕΚ)

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στον χρηματοοικονομικό τομέα (COM/2004/0262 τελικό)

- την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Οδηγία 2005/60/ΕΚ)
- την επέκταση του σε επαγγέλματα ή επιχειρήσεις, που ασκούν δραστηριότητες οι οποίες είναι ιδιαίτερα επιδεκτικές ως προς το να χρησιμοποιηθούν για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
- την πλήρη άρση του τραπεζικού και επαγγελματικού απορρήτου για το λόγο αυτόν και την απαγόρευση τήρησης ανώνυμων λογαριασμών στα πιστωτικά ιδρύματα και λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς [Καν.(ΕΚ) 1781/2006]
- τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα (Οδηγία 2006/70/ΕΚ)
- το ηλεκτρονικό χρήμα (Οδηγία 2009/110/ΕΚ)

Διαφθορά

- Ορισμός⁷: η κατάχρηση εξουσίας για ιδιωτικό όφελος
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για τη διαφθορά βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές (Σύμβαση του ΟΟΣΑ, Παρίσι, 17.12.1997)
 - την ποινικοποίηση της δωροδοκίας και της δωροληψίας (Απόφαση-Πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ)
 - την ίδρυση ενός δικτύου σημείων επαφής κατά της διαφθοράς για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών και υπηρεσιών πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς των κρατών μελών (Απόφαση 2008/852/ΔΕΥ)

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την σφαιρική πολιτική της ΕΕ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας [COM(2003) 317 τελικό]

Παραχάραξη μέσων πληρωμής

- Ορισμός⁸: με τους όρους "παραχάραξη" και "νοθεία μέσων πληρωμής", νοούνται οι πράξεις που ορίζει το άρθρο 3 της σύμβασης της Γενεύης της 20ής Απριλίου 1929 προς καταστολή της παραχαράξεως και κιβδηλείας(2), η οποία εφαρμόζεται τόσο για τα μετρητά όσο και για τα άλλα μέσα πληρωμής.
- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την παραχάραξη μέσων πληρωμής βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - την προστασία του ευρώ αλλά και άλλων μέσων πληρωμής από την παραχάραξη, την κιβδηλεία, την πλαστογραφία και εν γένει την απάτη, για την οποία λήφθηκαν μέτρα από το 2000 (Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου, Απόφαση-Πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ, Απόφαση 2001/887/ΔΕΥ, Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001)
 - την αναγνώριση ως ποινικό αδίκημα, από τα κράτη μέλη, της απάτης σχετικά με όλες τις μορφές πληρωμών, πλήν των μετρητών που σχετίζονται με τους υπολογιστές ή με ειδικά προσαρμοσμένους μηχανισμούς, και την πρόβλεψη αποτελεσματικών, ανάλογων και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων (Απόφαση-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ)

Εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής

- Ορισμός⁹: αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με χρήση ηλεκτρονικών δικτύων επικοινωνιών και συστημάτων πληροφοριών ή εναντίον αυτών των δικτύων και συστημάτων

⁸ Απόφαση του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 1999 με την οποία επεκτείνεται η εντολή στην Ευροπολ να ασχοληθεί με την παραχάραξη και τη νοθεία μέσων πληρωμής (1999/C 149/02)

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών [COM(2007) 267 τελικό]

- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για την εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - στην προσέγγιση του ποινικού δικαίου όσον αφορά στις επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών, την αναγνώριση τους ως ποινικά αδικήματα και τη θέσπιση αποτελεσματικών, ανάλογων και αποτρεπτικών κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα (Απόφαση-πλαίσιο 2005/222/ΔΕΥ)
 - την προστασία υποδομών πληροφοριών ζωτικής σημασίας [Ανακοίνωση Επιτροπής COM(2011) 163τελ., Πρόταση οδηγίας COM (2010)517 τελ.]
 - την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (Σύμβαση του ΣτΕ, της 28.1.1981)
 - την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, που προβλέπει τα εγκλήματα κατά της εμπιστευτικότητας των δεδομένων και των συστημάτων, τα εγκλήματα κατά της ακεραιότητας των δεδομένων και των συστημάτων και τα εγκλήματα κατά της διαθεσιμότητας των δεδομένων και των συστημάτων που διενεργούνται από μη εξουσιοδοτημένους χρήστες (Σύμβαση της Βουδαπέστης, της 22.11.2001)

Οργανωμένο έγκλημα

- Ορισμός¹⁰: μπορεί να οριστεί ως εγκληματική οργάνωση η διαρθρωμένη εκείνη ομάδα που υφίσταται για κάποιο χρονικό διάστημα και η οποία απαρτίζεται από περισσότερα των δύο ατόμων που δρουν σε συνεννόηση μεταξύ τους με στόχο να αποκτήσουν, μέσα από εκφοβιστικές πρακτικές, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος, και η οποία θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της και ως εκ τούτου της ενιαίας αγοράς αυτής καθαυτή.

¹⁰ Έγγραφο Εργασίας σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα, Ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες (DT\913961EL.doc), σελ 2-3

- Η υλοποίηση της πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο έγκλημα βασίζεται στην υιοθέτηση πράξεων σχετικών με:
 - τον κοινό ορισμό της εγκληματικής οργάνωσης και τη θέσπιση από τα κράτη μέλη του αξιόποινου της συμμετοχής σε εγκληματικές οργανώσεις (Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ)
 - την επιβολή ελέγχων όσον αφορά στα οχήματα, αφού αυτά χρησιμοποιούνται συνήθως όχι μόνον σε αδικήματα κλοπής και παράνομης εμπορίας οχημάτων και άλλων μορφών οργανωμένου εγκλήματος, όπως η εμπορία ναρκωτικών, όπλων και ανθρώπων (Απόφαση 2004/919/ΕΚ)
 - τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος (Απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ)
 - την ανταλλαγή των αποτελεσμάτων ανάλυσης του DNA (Ψήφισμα του Συμβουλίου της 9ης Ιουνίου 1997, ΕΕ C 193)
 - τη δημιουργία και τήρηση ευρετηρίου ειδικών προσόντων, ικανοτήτων και γνώσεων, στον τομέα της καταπολέμησης του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος προς διευκόλυνση της συνεργασίας των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της ΕΕ (Κοινή Δράση 96/747/ΔΕΥ)
 - την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (Απόφαση-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ)
 - τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος (Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ)

Παράγραφος 2

Η θέσπιση «ελάχιστων κανόνων», για θέματα ποινικής δικονομίας, σε τομείς που δε σχετίζονται με το ΧΕΑΔ

Προβλέπεται η δυνατότητα ποινικοποίησης των παραβιάσεων της ενωσιακής νομοθεσίας σε άλλους τομείς που δεν έχουν σχέση με τον ΧΕΑΔ με την έκδοση

νέων Οδηγιών που προβλέπουν «ελάχιστους κανόνες» σχετικά με τον ορισμό των αδικημάτων και των κυρώσεων από την ΕΕ στον εν λόγω τομέα

Η δυνατότητα αυτή μπορεί να υλοποιηθεί κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζει το άρθρ. 83 ΣΛΕΕ και είναι οι εξής:

- α) Το πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών υιοθέτησης «ελάχιστων κανόνων» να εντάσσεται σε τομέα στον οποίο εφαρμόζονται «μέτρα εναρμόνισης», συνεπώς ο εν λόγω τομέας δεν αποτελεί τμήμα του σκληρού πυρήνα της εθνικής κυριαρχίας των κρατών μελών.
 - β) Η προσέγγιση να είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης ...»
 - γ) η προσέγγιση να γίνει μέσω Οδηγιών που θα προβλέπουν τους «ελάχιστους κανόνες» σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον εν λόγω τομέα
 - δ) Οι Οδηγίες για την «προσέγγιση των ελάχιστων κανόνων» να εκδίδονται με την ίδια διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά τη θέσπιση των εν λόγω μέτρων «εναρμόνισης», είτε είναι συνήθης είτε είναι ειδική νομοθετική διαδικασία
 - ε) Τα κράτη μέλη να έχουν και εκείνα δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας, παράλληλα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάσει του άρθρ. 76 ΣΛΕΕ
 - στ) Τα κράτη μέλη να μπορούν να αντιταχθούν βάσει του άρθρ. 83 παρ. 3 ΣΛΕΕ σε περίπτωση που θίγονται θεμελιώδεις πτυχές του εθνικού συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.
- Υποστηρίζεται, επίσης, ότι τα μέτρα προσέγγισης πρέπει να είναι «απολύτως» αναγκαία και η υιοθέτησή τους να γίνεται μετά από την εφαρμογή των μέτρων εναρμόνισης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α) Αποσπάσματα απόφασης-πλαίσιο του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (2008/841/ΔΕΥ).

Με την απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ, αντικαθίσταται η κοινή δράση 98/733/ΔΕΥ σχετικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και προβλέπεται ένα νέο πλαίσιο δράσης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για την κοινή αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος. Ως βασικό μέσο επίτευξης του προαναφερθέντος στόχου, ορίζεται η προσέγγιση των νομοθεσιών, με σεβασμό στις αρχές της επικουρικότητας και αναλογικότητας. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένα αποσπάσματα της απόφασης-πλαίσιο (άρθρα 1-7) που αποβλέπουν στον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος.

- Το άρθρο 1 περιέχει τον ορισμό της έννοιας της εγκληματικής οργάνωσης ως «ι η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσοτέρων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, με σκοπό να προσπορισθούν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος».
- Στο άρθρο 2 προσδιορίζονται αξιόποινες πράξεις σχετικές με συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, ως εξής: α) «η συμπεριφορά προσώπου, το οποίο εκ προθέσεως και εν γνώσει, είτε του σκοπού και της εν γένει δραστηριότητας της εγκληματικής οργάνωσης, είτε της πρόθεσής της να τελέσει τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις, συμμετέχει ενεργά στις εγκληματικές δραστηριότητές της... ενώ γνωρίζει ότι η συμμετοχή του θα συμβάλλει στην τέλεση των εγκληματικών δραστηριοτήτων της οργάνωσης» και β) «η συμπεριφορά προσώπου η οποία συνίσταται σε συμφωνία με ένα ή περισσότερα πρόσωπα ότι θα αναπτυχθεί δραστηριότητα η οποία, αν υλοποιηθεί, θα συνίσταται στην τέλεση αξιόποινων πράξεων που

αναφέρονται στο άρθρο 1, ακόμη και αν το εν λόγω πρόσωπο δεν συμμετέχει στην εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής».

- Το άρθρο 3 αφορά στις κυρώσεις και επιβάλλει τη λήψη αναγκαίων μέτρων από τα κράτη μέλη ώστε «η αξιόποινη πράξη την οποία αναφέρει το στοιχείο α) του άρθρου 2 να τιμωρείται με μέγιστη ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον μεταξύ δύο και πέντε ετών» ή «οι αξιόποινες πράξεις τις οποίες αναφέρει το στοιχείο β) του άρθρου 2 να τιμωρούνται με την ίδια μέγιστη στερητική της ελευθερίας ποινή την οποία επισύρει και η αξιόποινη πράξη που αποτελούσε το αντικείμενο της συμφωνίας, ή με ποινή στερητική της ελευθερίας το μέγιστο ύψος της οποίας είναι τουλάχιστο μεταξύ δύο και πέντε ετών». Στο άρθρο 4 προβλέπονται οι ιδιαίτερες περιστάσεις κατά τις οποίες να καθίσταται δυνατή η μείωση ή εξαίρεση από τις ποινές του άρθρου 3 όπως η εγκατάλειψη, από το δράστη, της εγκληματικής δραστηριότητας και η παροχή στις διοικητικές ή δικαστικές αρχές πληροφορίες, τις οποίες δεν θα μπορούσαν άλλως να αποκτήσουν και οι οποίες τις βοηθούν.
- Το άρθρο 5 πραγματεύεται την ευθύνη των νομικών προσώπων η οποία προκύπτει ως εξής: «τα νομικά πρόσωπα να μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για καθεμία από τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρει το άρθρο 2, όταν αυτές τελούνται για λογαριασμό τους από οποιοδήποτε πρόσωπο, που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του οικείου νομικού προσώπου, το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου...». Στο άρθρο 6 προβλέπεται η λήψη των αναγκαίων μέτρων από κάθε κράτος μέλος ώστε «κάθε νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 5 να υπόκειται σε αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές ή πρόστιμα και, ενδεχομένως, άλλες κυρώσεις, π.χ.:

 - α) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις
 - β) προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας
 - γ) επιβολή δικαστικής εποπτείας

δ) δικαστική εκκαθάριση

ε) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για την τέλεση της αξιόποινης πράξης»

- Σε ότι αφορά τη δικαιοδοσία των διώξεων το άρθρο 7 προβλέπει ότι «Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε η δικαιοδοσία του να καλύπτει τουλάχιστον τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αξιόποινες πράξεις τις οποίες αναφέρει το άρθρο 2 τελέσθηκαν:

α) εν όλω ή εν μέρει μέσα στο έδαφός του, όποιος και αν είναι ο τόπος όπου η εγκληματική οργάνωση έχει τη βάση της ή αναπτύσσει τις εγκληματικές δραστηριότητές της, β) από υπήκοό του ή γ) προς όφελος νομικού προσώπου που εδρεύει στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους». Όσον αφορά στο συντονισμό των διώξεων η παράγραφος 2 του άρθρου προβλέπει ότι «Όταν μία αξιόποινη πράξη, που αναφέρεται από το άρθρο 2, υπάγεται στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών και οποιοδήποτε από αυτά μπορεί εγκύρως να κινήσει δίωξη βάσει των αυτών πραγματικών περιστατικών, τα οικεία κράτη μέλη συνεργάζονται για να αποφασίσουν ποιο από αυτά θα ασκήσει την ποινική δίωξη κατά των δραστών της αξιόποινης πράξης, στοχεύοντας σε συγκέντρωση, εάν είναι δυνατόν, της δίωξης σε ένα μόνον κράτος μέλος. Προς τούτο, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν την Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας...»

Β)Υπόθεση C-105/03 (αίτηση του Tribunale di Firenze για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως): ποινική διαδικασία κατά Maria Pupino

Αντικείμενο: αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2, 3 και 8 της απόφασης-πλαϊσίου 2001/220/ΔΕΥτου Συμβουλίου, της 15^{ης} Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε κατά της M. Pupino, νηπιαγωγού, η οποία κατηγορείται ότι προξένησε

σωματικές βλάβες σε μαθητές που δεν είχαν συμπληρώσει ηλικία πέντε ετών κατά τον χρόνο της τέλεσης των πράξεων.

Νομικό Πλαίσιο:

- *άρθρο 34, παράγραφος 2 του τίτλου VI της ΣΕΕ (Συνθήκη του Άμστερνταμ)* για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
«[...]Οι αποφάσεις-πλαίσιο δεσμεύουν τα κράτη μέλη ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αλλά αφήνουν στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών την επιλογή του τύπου και των μέσων. Δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα.»
- *άρθρο 35 της ΣΕΕ* για την αρμοδιότητα του ΔΕΚ να αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις επί του κύρους και της ερμηνείας των αποφάσεων-πλαίσιο
- *απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες*, τη μεταχείριση των θυμάτων με σεβασμό στην αξιοπρέπεια τους και την ειδική μεταχείριση των ευάλωτων θυμάτων στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας (άρθρο 2), την εξέταση των θυμάτων μόνο καθόσον είναι αναγκαίο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας (άρθρο 3), και την προστασία των θυμάτων, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων, από τις συνέπειες της κατάθεσης τους σε δημόσια συνεδρίαση (άρθρο 8).
- τα άρθρα 392 και 398, παράγραφος 5 bis, του ιταλικού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Τα πραγματικά περιστατικά και το προδικαστικό ερώτημα:

- “η εμπλεκόμενη σε ποινική διαδικασία M. Pupino κατηγορείται ότι κατά τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο 2001 προέβη επανειλημμένα σε «καταχρηστική χρήση σωφρονιστικών μέσων» [...], σε βάρος ορισμένων μαθητών της που, κατά τον χρόνο των περιστατικών, δεν είχαν συμπληρώσει το πέμπτο έτος της ηλικίας τους, και συγκεκριμένα τους χτυπούσε κατά σύστημα, τους απειλούσε ότι θα

- τους χορηγήσει ηρεμιστικά και ότι θα τους κλείσει το στόμα με λευκοπλάστη και τους εμπόδιζε να πηγαίνουν στην τουαλέτα [...]κατηγορείται επίσης ότι τον Φεβρουάριο 2001 προκάλεσε «βαριές σωματικές βλάβες»
- “Στην κύρια υπόθεση, ο εισαγγελέας ζήτησε τον Αύγουστο του 2001 από τον giudice per le indagini preliminari να εξετάσει ως μάρτυρες, στο πλαίσιο της διαδικασίας «συντηρητικής» απόδειξης που προβλέπει το άρθρο 392, παράγραφος 1 bis, του ΚΠΔ, οκτώ παιδιά που είχαν υπάρξει μάρτυρες και θύματα των πράξεων για τις οποίες κατηγορούνταν η M. Pupino, διότι η αποδεικτική διαδικασία δεν μπορούσε να καθυστερήσει μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο λόγω της πολύ μικρής ηλικίας των μαρτύρων και των αναπόφευκτων σε αυτή την ηλικία μεταβολών της ψυχολογικής τους κατάστασης, καθώς και λόγω μιας πιθανής διαδικασίας ψυχολογικής απώθησης. Ο εισαγγελέας ζήτησε επιπλέον να πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή των αποδείξεων υπό τις ειδικές συνθήκες που προβλέπει το άρθρο 398, παράγραφος 5 bis, του ΚΠΔ, δηλαδή σε ειδικό χώρο και υπό συνθήκες που να διασφαλίζουν την αξιοπρέπεια, την ιδιωτική ζωή και την ψυχική γαλήνη των ανηλίκων, ενδεχομένως δε και με τη στήριξη ειδικού παιδοψυχολόγου, λόγω του λεπτού και σοβαρού χαρακτήρα των πραγματικών περιστατικών, αλλά και των δυσχερειών προσεγγίσεως των προς εξέταση προσώπων λόγω της μικρής τους ηλικίας. Η M. Pupino ζήτησε να μη γίνει δεκτό το αίτημα αυτό, διότι δεν επρόκειτο για καμία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 392, παράγραφοι 1 και 1 bis, του ΚΠΔ”
 - “Η giudice per le indagini preliminari του Tribunale di Firenze έκρινε ότι ο εθνικός δικαστής, «ανεξάρτητα από την ύπαρξη άμεσου αποτελέσματος της κοινοτικής νομοθεσίας», οφείλει «να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο υπό το φως του γράμματος και του σκοπού της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως» και εξέφρασε αμφιβολίες για το αν τα άρθρα 392, παράγραφος 1 bis, και 398, παράγραφος 5 bis, του ΚΠΔ συμβιβάζονται με τα άρθρα 2, 3 και 8 της απόφασης-πλαίσιου, καθόσον οι διατάξεις αυτές του ιταλικού ΚΠΔ ορίζουν ότι

ο giudice per le indagini preliminari έχει τη δυνατότητα να εφαρμόζει τη διαδικασία «συντηρητικής» απόδειξης και να προβλέπει ειδικές συνθήκες για την αποδεικτική διαδικασία στις περιπτώσεις μόνο εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή εγκλημάτων με γενετήσια κίνητρα, οπότε αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιον της διαδικασία και να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του περιεχομένου των άρθρων 2, 3 και 8 της απόφασης-πλαisiού”

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου:

“Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αιτούσα δικαστής επιδιώκει την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της απόφασης-πλαisiού αντί των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, ενώ, όπως προβλέπει ρητά το άρθρο 34, παράγραφος, στοιχείο β', ΕΕ, οι αποφάσεις-πλαisiα δεν παράγουν τέτοιο άμεσο αποτέλεσμα”. “Η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται κυρίως ότι η απόφαση-πλαisiο και η κοινοτική οδηγία αποτελούν δύο πηγές δικαίου που διαφέρουν ουσιωδώς μεταξύ τους και ότι η απόφαση-πλαisiο δεν δημιουργεί επομένως καμία υποχρέωση του εθνικού δικαστή να προβαίνει σε σύμφωνη ερμηνεία του εθνικού δικαίου, όπως δέχεται το Δικαστήριο με τη νομολογία του σχετικά με τις κοινοτικές οδηγίες”. “Το τεκμήριο ότι τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια είναι λυσιτελή δεν μπορεί να αγνοείται παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν δηλαδή είναι πρόδηλο ότι η ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που ζητείται με τα ερωτήματα αυτά δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το ζήτημα είναι καθαρά υποθετικής φύσεως ή το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεση του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που απαιτούνται προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Αν δεν συντρέχουν οι περιπτώσεις αυτές, το Δικαστήριο είναι καταρχήν υποχρεωμένο να αποφαινεται επί των προδικαστικών ερωτημάτων που αφορούν την ερμηνεία των πράξεων που καλύπτει το άρθρο 35, παράγραφος 1, ΕΕ”

Επί του προδικαστικού ερωτήματος:

- “Με το προδικαστικό ερώτημα, η αιτούσα δικαστής ερωτά κατ’ ουσία αν τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαisiού έχουν την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιτρέπει στα παιδιά μικρής ηλικίας, που, όπως στην κύρια υπόθεση, ισχυρίζονται ότι κακοποιήθηκαν, να καταθέτουν υπό συνθήκες που να τους διασφαλίζουν επαρκή βαθμό προστασίας, εκτός διαδικασίας στο ακροατήριο, και μάλιστα πριν από την έναρξή της”
- “στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαisiού έχουν την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιτρέπει στα παιδιά μικρής ηλικίας που, όπως στην κύρια υπόθεση, ισχυρίζονται ότι κακοποιήθηκαν να καταθέτουν υπό συνθήκες που τους διασφαλίζουν επαρκή βαθμό προστασίας, π.χ. εκτός διαδικασίας στο ακροατήριο, και μάλιστα πριν από την έναρξη της. Το εθνικό δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κανόνων του εθνικού δικαίου και να τους ερμηνεύει, κατά το μέτρο του δυνατού, υπό το πρίσμα του κειμένου και του σκοπού της απόφασης-πλαisiού”

Απόφαση: «Τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαisiού 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, έχουν την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιτρέπει στα παιδιά μικρής ηλικίας που, όπως στην κύρια υπόθεση, ισχυρίζονται ότι κακοποιήθηκαν να καταθέτουν υπό συνθήκες που τους διασφαλίζουν επαρκή βαθμό προστασίας, π.χ. εκτός διαδικασίας στο ακροατήριο, και μάλιστα πριν από την έναρξή της.

Το εθνικό δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κανόνων του εθνικού δικαίου και να τους ερμηνεύει, κατά το μέτρο του δυνατού, υπό το πρίσμα του κειμένου και του σκοπού της απόφασης-πλαisiού.»

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΚΟΥΡΕΙ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Άρθρο 84

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να θεσπίζουν μέτρα ενθάρρυνσης και στήριξης της δράσης των κρατών μελών στον τομέα της πρόληψης του εγκλήματος, αποκλειόμενης της οποιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Περιεχόμενο και έννοια του άρθρου 84 ΣΛΕΕ.

- Το άρθρο 84 ΣΛΕΕ αποτελεί νομική βάση για τη λήψη μέτρων, που στόχο έχουν να ενισχύουν την προσπάθεια των κρατών μελών για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος στα πλαίσια της Ένωσης.
- Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα μέτρα αυτά είναι υποστηρικτικά και λαμβάνονται στη βάση της αρχής της επικουρικότητας σύμφωνα με την οποία η Κοινότητα δρα «μόνο εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη δύναται συνεπώς, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο». Υπό αυτή την έννοια, τα κράτη μέλη ναι μεν έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν πρωτοβουλίες και να συνεργάζονται για την πάταξη της εγκληματικότητας ωστόσο η Ε.Ε. λαμβάνοντας περαιτέρω μέτρα, επικουρεί τη δράση των επιμέρους εθνικών κυβερνήσεων με στόχο το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.
- Τη λήψη και θέσπιση αυτών των μέτρων αποφασίζουν από κοινού το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βάσει της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας που προβλέπει ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο.
- Το άρθρο 84 απαγορεύει την «οποιαδήποτε εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών». Άλλωστε, αυτοσκοπός είναι η προσέγγιση και όχι η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών.

- Παραδείγματα τέτοιων μέτρων:
 - α) Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Πρόληψη της Εγκληματικότητας (EUCPN),
 - β) Πρόληψη Εγκληματικότητας και Αγώνας κατά Εγκληματικότητας,
 - γ) Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ναρκωτικών
 - δ) Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ενημέρωσης για τα Ναρκωτικά και τις Τοξικομανίες (REITOX),
 - ε) Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποσπάσματα απόφασης πλαισίου Συμβουλίου για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN) και για την κατάργηση της απόφασης και για την κατάργηση της απόφασης 201/427/ΔΕΥ.

- *«Θεσπίζεται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος, εφεξής καλούμενο "Δίκτυο"»*
- *Ο σκοπός του Δικτύου είναι να «συμβάλλει στην ανάπτυξη των διαφόρων πτυχών της πρόληψης του εγκλήματος στο επίπεδο της Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική πρόληψης του εγκλήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και να «υποστηρίζει τις δραστηριότητες για την πρόληψη του εγκλήματος σε εθνικό και τοπικό επίπεδο». «Προς επίτευξη αυτών, Περιλαμβάνει εργασίες της κυβέρνησης, των αρμοδίων αρχών, των υπηρεσιών ποινικής δικαιοσύνης, των τοπικών αρχών και των ειδικευμένων ενώσεων που ίδρυσαν στην Ευρώπη, του ιδιωτικού και του εθελοντικού τομέα, των ερευνητών και του κοινού, οι οποίες υποστηρίζονται από τα μέσα ενημέρωσης».*
- *Όσον αφορά τη δομή και τη σύνθεση του Δικτύου αυτό «απαρτίζεται από συμβούλιο και γραμματεία καθώς και από σημεία επαφής τα οποία δύνανται να ορίζονται από κάθε κράτος μέλος». «Το συμβούλιο απαρτίζεται από εθνικούς*

αντιπροσώπους, Πρόεδρο και εκτελεστική επιτροπή» ενώ «κάθε κράτος μέλος διορίζει έναν εθνικό αντιπρόσωπο και μπορεί να διορίζει αντικαταστάτη».

- Οι βασικές αρμοδιότητες του Συμβουλίου περιλαμβάνουν α) την διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών πρόληψης του εγκλήματος, β) τη συλλογή αξιολόγηση και κοινοποίηση πληροφοριών «περιλαμβανομένων των ορθών πρακτικών όσον αφορά τις υφιστάμενες δραστηριότητες στον τομέα της πρόληψης του εγκλήματος», γ) τη διοργάνωση διασκέψεων (Διάσκεψη Βέλτιστων Πρακτικών, Ευρωπαϊκό Βραβείο Πρόληψης εγκλήματος), δ) την παροχή εμπειρογνωμοσύνης στο Συμβούλιο και την Επιτροπή ε) την υποβολή ετήσιας έκθεσης στο Συμβούλιο σχετική με τα επιτεύγματα του και στ) την κατάρτιση και εφαρμογή προγράμματος εργασίας το οποίο βασίζεται σε καθορισμένη στρατηγική αντιμετώπισης εγκληματικών απειλών.
- Όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών το Δίκτυο υιοθετεί «πολυτομεακή προσέγγιση». «Βρίσκεται σε στενή επαφή, μέσω των εθνικών αντιπροσώπων και των σημείων επαφής, με τους φορείς πρόληψης του εγκλήματος, τις τοπικές αρχές, τις τοπικές συμπράξεις και την κοινωνία των πολιτών καθώς και με τα ερευνητικά ιδρύματα και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις των κρατών μελών» ενώ παράλληλα διατηρεί τον δικό του ιστοτόπο. Τέλος, «μεριμνά για την αξιοποίηση και την προώθηση των αποτελεσμάτων των σχεδίων πρόληψης του εγκλήματος που χρηματοδοτούνται μέσω των προγραμμάτων της Ένωσης».
- «Κάθε εθνικός αντιπρόσωπος προωθεί τις δραστηριότητες του Δικτύου σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και διευκολύνει την παροχή, τη διατήρηση και την ανταλλαγή υλικού σχετικού με την πρόληψη του εγκλήματος μεταξύ του κράτους μέλους του και του Δικτύου».
- Τέλος, αναφορικά με τη χρηματοδότηση του Δικτύου, «τα κράτη μέλη, μέσω του συμβουλίου, συνεργάζονται προκειμένου να διασφαλίζουν την οικονομικά αποδοτική χρηματοδότηση του Δικτύου και των δραστηριοτήτων του».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Αναλύστε το περιεχόμενο και την έννοια του άρθρου 84 ΣΛΕΕ.
- Αναλύστε το περιεχόμενο, το σκοπό και τις βασικές αρμοδιότητες-δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

R. Pitscas & R. Stober (Hrsg.), *Kriminalpraevention durch Sicherheitspartnerschaften*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2000.

C. Piris, *The Lisbon Treaty: A Legal and Political Analysis*, Cambridge University Press, 2010.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (EUROJUST).

Άρθρο 85

(πρώην άρθρο 31 της ΣΕΕ)

1. Αποστολή της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (EUROJUST) είναι η στήριξη και ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών για την έρευνα και τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη ή απαιτούν δίωξη σε κοινές βάσεις, βάσει επιχειρήσεων που διεξάγονται και πληροφοριών που παρέχονται από τις αρχές των κρατών μελών και την EUROPOL.

Σε αυτή τη συνάρτηση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μέσω κανονισμών, μπορούν να καθορίζουν τη δομή, τη λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της EUROJUST. Τα καθήκοντα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν:

α) την έναρξη ποινικών ερευνών καθώς και την εισήγηση για την κίνηση ποινικών διώξεων που διεξάγονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, και ειδικότερα των διώξεων που αφορούν αδικήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης,

β) τον συντονισμό των ερευνών και των διώξεων του στοιχείου (α),

γ) την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την επίλυση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας και με στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο.

Οι εν λόγω κανονισμοί καθορίζουν επίσης τις πρακτικές ρυθμίσεις για τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων των κρατών μελών στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της EUROJUST.

2. Στο πλαίσιο των διώξεων της παραγράφου 1 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 86, οι επίσημες διαδικαστικές πράξεις διενεργούνται από τους αρμόδιους εθνικούς υπαλλήλους.

Ιστορική Αναδρομή.

- Απόφαση 2000/799/ΔΕΥ: Ιδρύεται η προσωρινή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας Pro-Eurojust.
- Συνθήκη της Νίκαιας (2000) : Είναι η πρώτη φορά που τίθεται το θέμα δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας EUROJUST, ως μιας ομάδας αποτελούμενης από αποσπασμένους εισαγγελείς, δικαστές ή αξιωματικούς, από το κάθε κράτος μέλος.

- Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ: Συγκροτείται η οριστική Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας ως οργανισμός με ξεχωριστή νομική προσωπικότητα.
- Απόφαση 2009/426/ΔΕΥ: Κωδικοποιούνται οι βασικές αρχές λειτουργίας και οι αρμοδιότητες της Eurojust, διευκρινίζοντας παράλληλα τις όποιες ασάφειες είχαν προκύψει από την προηγούμενη απόφαση.
- Μέχρι πριν τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ο ρόλος της Eurojust ήταν υποστηρικτικός και συντονιστικός, ωστόσο πλέον αναβαθμίζεται περιλαμβάνοντας το συντονισμό επιχειρήσεων που διεξάγονται και πληροφοριών που παρέχονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και την Europol.

Περιεχόμενο και δράσεις Eurojust.

- Σύνθεση: Στα πλαίσια της Eurojust, το κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από έναν αρμόδιο δικαστή ή εισαγγελέα ή αξιωματικό της αστυνομίας στις περιπτώσεις εκείνες των κρατών μελών όπου, οι αστυνομικές αρχές είναι επιφορτισμένες με τις αρμοδιότητες της εισαγγελικής αρχής.
- Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Eurojust, έχουν εγκαθιδρυθεί στα κράτη μέλη εθνικά συστήματα συντονισμού της. Μέσω αυτών, παρέχεται η δυνατότητα στη Eurojust να έχει πρόσβαση, να επεξεργάζεται και να διαβιβάζει προσωπικά στοιχεία και πληροφορίες υπόπτων.
- Προϋποθέσεις δράσης της Eurojust:
 - α) Οι παράνομες πράξεις να συνιστούν «σοβαρή εγκληματικότητα». Ο όρος δεν διευκρινίζεται.
 - β) Οι παράνομες πράξεις να συνιστούν «διασυνοριακή εγκληματικότητα». Ως τέτοιες, ορίζονται αυτές οι οποίες έχουν επιπτώσεις σε δύο τουλάχιστον κράτη μέλη και αυτές για την καταπολέμηση των οποίων απαιτείται συντονισμένη δράση των αρμόδιων αρχών δύο ή περισσότερων κρατών μελών.
- Στα πλαίσια της Eurojust δραστηριοποιούνται οι ΚΟΕ. Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας (ΚΟΕ) των αρμόδιων αρχών δύο ή περισσότερων κρατών μελών, συστήνονται

ύστερα από σχετική συμφωνία των εθνικών αρχών, είναι περιορισμένης διάρκειας, και στοχεύουν στην από κοινού διενέργεια ποινικών ερευνών.

- Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της, η Eurojust συνεργάζεται τόσο με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο όσο και με την Europol αποκτώντας ρόλο συντονιστικού κόμβου της δικαστικής, αστυνομικής και διοικητικής συνεργασίας.
- Τέλος, η αξιολόγηση και ο δημοκρατικός και πολιτικός έλεγχος των δράσεων της Eurojust, γίνεται από τα επιμέρους εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Το άρθρο 85 ΣΛΕΕ, που αποτελεί τη νομική βάση για τη λειτουργία της Eurojust, διαφυλάσσει την αρμοδιότητα των κρατών μελών αναφορικά με τις ποινικές δίωξεις εγκληματικών πράξεων (παρ.2), ορίζοντας ότι οι όποιες διαδικαστικές πράξεις διενεργούνται από τους αρμόδιους υπαλλήλους των κρατών μελών. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι η Eurojust δεν δύναται να ασκήσει από μόνη της ποινική δίωξη. Με άλλα λόγια, δεν απολαμβάνει καθεστώς ομοσπονδιακής αρχής, πράγμα που την υποχρεώνει να σέβεται την αρχή της επικουρικότητας και να δέχεται τον έλεγχο των επιμέρους εθνικών κοινοβουλίων όπως επίσης και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το τελευταίο άλλωστε, έχει δικαίωμα άσκησης βέτο στην περαιτέρω επέκταση των αρμοδιοτήτων της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποσπάσματα απόφασης 2009/426/ΔΕΥ Συμβουλίου για την ενίσχυση της Eurojust και την τροποποίηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος.

- Καταρχήν, θα πρέπει να διευκρινιστεί πως η απόφαση 2009/426/ΔΕΥ, τροποποιεί σε συγκεκριμένα σημεία την απόφαση 2002/187/ΔΕΥ. Υπό αυτή την έννοια, δεν αποτελεί ένα ενοποιημένο κείμενο. Στα παρακάτω λοιπόν

αποσπάσματα, συμπεριλαμβάνονται και ορισμένα της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ τα οποία η 2009/426/ΔΕΥ δεν τροποποίησε.

- *«Η Eurojust απαρτίζεται από ένα εθνικό μέλος από κάθε κράτος μέλος, το οποίο αποσπάται σύμφωνα με την έννομη τάξη του και είναι εισαγγελέας, δικαστής ή αξιωματικός της αστυνομίας με ισοδύναμες αρμοδιότητες»* ενώ, *«κάθε εθνικό μέλος επικουρείται από έναν αναπληρωτή και ένα άλλο πρόσωπο ως βοηθό»*. Ο αναπληρωτής και ο βοηθός είναι σε θέση να λειτουργούν εξ' ονόματος του εθνικού μέλους, στην περίπτωση εκείνη που είναι εισαγγελέις ή δικαστές ή αξιωματικοί της αστυνομίας με ισοδύναμες αρμοδιότητες.
- *«Τα εθνικά μέλη, οι αναπληρωτές και βοηθοί υπόκεινται στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους τους όσον αφορά το καθεστώς τους.»*
- Η Eurojust στοχεύει στο *«να προωθεί και να βελτιώνει τον συντονισμό μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, όσον αφορά τις έρευνες και τις διώξεις εντός των κρατών μελών, λαμβάνοντας υπόψη κάθε αίτηση προερχόμενη από αρμόδια αρχή κράτους μέλους και κάθε πληροφορία παρεχόμενη από αρμόδιο όργανο δυνάμει διατάξεων που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο των συνθηκών [...] να βελτιώνει τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, διευκολύνοντας ιδίως την υλοποίηση της διεθνούς δικαστικής συνδρομής και την εκτέλεση αιτήσεων έκδοσης»* και *« να υποστηρίζει, κατ' άλλους τρόπους, τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ώστε να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των ερευνών και των διώξεών τους»* .
- *«Προκειμένου να εκπληρώνει τα καθήκοντά της σε επείγουσες περιπτώσεις, η Eurojust συστήνει μια επιφυλακή συντονισμού (ΕΣ), ικανή να λαμβάνει και να διεκπεραιώνει ανά πάσα στιγμή τυχόν αιτήσεις που της διαβιβάζονται.[...] Όταν, σε επείγουσες περιπτώσεις, η αίτηση ή η απόφαση δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά πράξεις με τις οποίες υλοποιείται η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, πρέπει να εκτελεσθεί σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, η αιτούσα ή εκδίδουσα αρμόδια αρχή μπορεί να τη διαβιβάζει στην ΕΣ. Το σημείο επαφής ΕΣ τη διαβιβάζει αμέσως στον αντιπρόσωπο του κράτους μέλους από το οποίο προέρχεται η αίτηση και, εφόσον το ζητεί ρητώς η διαβιβάζουσα ή εκδίδουσα αρχή, προς αντιπροσώπους ΕΣ των κρατών μελών στο έδαφος των οποίων πρόκειται να εκτελεσθεί η αίτηση»*.

- Αναφορικά με τις εξουσίες των εθνικών μελών, «με την ιδιότητά τους ως αρμόδιων εθνικών αρχών, δικαιούνται να λαμβάνουν, να διαβιβάζουν, να διευκολύνουν και να παρακολουθούν την εκτέλεση καθώς και να παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες όσον αφορά την εκτέλεση των αιτήσεων και των αποφάσεων δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά πράξεις με τις οποίες υλοποιείται η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης» ενώ, «σε περιπτώσεις μερικής ή ατελούς εκτέλεσης αιτήσεως δικαστικής συνεργασίας [...] δικαιούνται να ζητήσουν από την αρμόδια δικαστική αρχή του κράτους μέλους τους να λάβει συμπληρωματικά μέτρα προκειμένου να εκτελεσθεί πλήρως η αίτηση». Οι παραπάνω εξουσίες των εθνικών μελών είναι οι πλέον συνήθεις ωστόσο, στην απόφαση απαριθμούνται και περαιτέρω εξουσίες όπως αυτές που ασκούνται ύστερα από συμφωνία με την αρμόδια εθνική αρχή και αυτές με τις οποίες επιφορτίζονται σε επείγουσες περιπτώσεις.
- Παραπάνω έγινε λόγος για τις Κοινές Ομάδες Ερευνών. Τα εθνικά μέλη έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν καθώς και να συστήνουν Κοινές Ομάδες Ερευνών. «Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να εξαρτούν τη συμμετοχή του εθνικού μέλους από τη συμφωνία της αρμόδιας εθνικής αρχής. Τα εθνικά μέλη ή οι αναπληρωτές ή οι βοηθοί τους καλούνται να συμμετέχουν σε κάθε κοινή ομάδα ερευνών στην οποία συμμετέχει το κράτος μέλος τους και για την οποία παρέχεται κοινοτική χρηματοδότηση δυνάμει των εφαρμοστέων χρηματοδοτικών μέσων. Κάθε κράτος μέλος καθορίζει κατά πόσον το εθνικό μέλος συμμετέχει στην κοινή ομάδα ερευνών ως αρμόδια εθνική αρχή ή για λογαριασμό της Eurojust.»
- Επιπλέον, το κάθε κράτος μέλος ορίζει έναν ή περισσότερους εθνικούς ανταποκριτές για την Eurojust και θεσπίζει ένα «εθνικό σύστημα συντονισμού», με στόχο τον συντονισμό των εργασιών που διεξάγονται από τους εθνικούς ανταποκριτές, τον εθνικό ανταποκριτή για θέματα τρομοκρατίας, τον εθνικό ανταποκριτή για το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο και τα εθνικά μέλη ή σημεία επαφής του δικτύου για τις κοινές ομάδες ερευνών. Το εθνικό σύστημα συντονισμού αποσκοπεί στην διευκόλυνση της άσκησης των καθηκόντων της Eurojust «α) εξασφαλίζοντας ότι το σύστημα διαχείρισης υποθέσεων που αναφέρεται στο άρθρο 16 λαμβάνει τις πληροφορίες που συνδέονται με το

οικείο κράτος μέλος κατά αποτελεσματικό και αξιόπιστο τρόπο, β) βοηθώντας στον καθορισμό του κατά πόσον μια υπόθεση θα πρέπει να εξετασθεί με τη συνδρομή της Eurojust ή του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου, γ) παρέχοντας συνδρομή προς το εθνικό μέλος προκειμένου να εντοπίσει τις κατάλληλες αρχές για την εκτέλεση αιτήσεων και αποφάσεων δικαστικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά πράξεις με τις οποίες υλοποιείται η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και δ) διατηρώντας στενές σχέσεις με την Εθνική Μονάδα της Ευρωπόλ.».

- Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ανταλλάσσουν πληροφορίες με την Eurojust, οι οποίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων της. Σε αυτές τις πληροφορίες περιλαμβάνονται και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. «Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται από την Eurojust κατά τρόπο θεμιτό και σύννομο» και τα δεδομένα τα οποία επεξεργάζεται «είναι πρόσφορα, συναφή και όχι υπέρμετρα σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας». Στο άρθρο 15 της απόφασης του Συμβουλίου ωστόσο, τίθενται περιορισμοί σχετικά με τη συλλογή και την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων ενώ παράλληλα καθίσταται σαφές, το ποια είναι εκείνα τα προς επεξεργασία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Αξίζει να σημειωθεί μάλιστα ότι, για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Eurojust λειτουργεί ένα «σύστημα διαχείρισης υποθέσεων αποτελούμενο από προσωρινά αρχεία εργασίας και πίνακα που περιέχουν και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και μη προσωπικού χαρακτήρα». Τέλος, δημιουργείται ένα ανεξάρτητο κοινό εποπτικό όργανο το οποίο ελέγχει κατά συλλογικό τρόπο τις δραστηριότητες της Eurojust, «προκειμένου να εξασφαλίζει ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτελείται σύμφωνα με την παρούσα απόφαση».
- Για την αποτελεσματικότερη πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος, η Eurojust συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με άλλους οργανισμούς στα πλαίσια της Ένωσης όπως επίσης και σχέσεις με τρίτα κράτη. «Συνάπτει και διατηρεί σχέσεις συνεργασίας τουλάχιστον με: α) την Ευρωπόλ β) την OLAF γ) τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex) δ) το Συμβούλιο, ιδίως το Κέντρο Διαχείρισης

Κρίσεων». Παράλληλα, συνάπτει τέτοιες σχέσεις με τρίτα κράτη και οργανισμούς όπως: «*i) διεθνείς οργανισμούς και τους υπαγόμενους σε αυτούς φορείς δημοσίου δικαίου, ii) άλλους φορείς δημοσίου δικαίου, οι οποίοι υφίστανται δυνάμει συμφωνίας μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, και iii) το διεθνή Οργανισμό Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol)*». Ειδικότερα στις περιπτώσεις εκείνες των τρίτων κρατών, τοποθετούνται δικαστικοί σύνδεσμοι ύστερα από προηγούμενη συγκατάθεση του δικαστή και του κράτους μέλους του.

- Τέλος, όσον αφορά τον έλεγχο των δράσεων της Eurojust, με αυτό το ρόλο είναι επιφορτισμένα από κοινού το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Όπως άλλωστε ορίζει το άρθρο 32 της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ που δεν τροποποιήθηκε με την παρούσα απόφαση, «*ο Πρόεδρος, εξ ονόματος του συλλογικού οργάνου, λογοδοτεί εγγράφως στο Συμβούλιο, μία φορά το χρόνο, σχετικά με τις δραστηριότητες και τη διαχείριση, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης του προϋπολογισμού, της Eurojust. Για το σκοπό αυτό, το συλλογικό όργανο συντάσσει ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες της Eurojust και με τα προβλήματα της πολιτικής για το έγκλημα στο πλαίσιο της Ένωσης, τα οποία επισημάνθηκαν κατόπιν των ενεργειών της Eurojust. Στην έκθεση αυτή, η Eurojust μπορεί επίσης να υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Ο Πρόεδρος υποβάλλει επίσης έκθεση ή κάθε άλλη πληροφορία που ενδέχεται να του ζητήσει το Συμβούλιο σχετικά με τη λειτουργία της Eurojust. Η Προεδρία του Συμβουλίου απευθύνει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις εργασίες της Eurojust καθώς και τις δραστηριότητες του κοινού εποπτικού οργάνου*».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Αναλύστε την έννοια και το περιεχόμενο του άρθρου 85 ΣΛΕΕ
- Αναλύστε τη δράση, τις αρμοδιότητες, το σκοπό, καθώς και τα μέσα ελέγχου της Eurojust.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003.

Δ. Ζημιανίτης, *Η Δικαστική Συνεργασία στις Ποινικές υποθέσεις*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2005.

Μ. Καϊφα-Γκμπαντι, *Το Ποινικό Δίκαιο στην ΕΕ, Σημαντικές όψεις και προοπτικές εξέλιξης*, Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.

Π. Νάσκου-Περράκη, στο Β. Σκουρή (επιμ.), *Ερμηνεία Συνθηκών ΕΕ και ΕΚ*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003.

Π. Νάσκου-Περράκη, *Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2005.

D. Alonso Blas, *The New Council Decision Strengthening the Role of Eurojust: Does it also strengthen Data Protection at EUROJUST?* in S. GUTWIRTH, Y. POULLET & P. de HERT (Hrsg.), *Data protection in a Profiled World*, Springer, 2010.

H. Xanthaki, *Eurojust, Fulfilled or Empty Promises in EU Criminal Law?*, *European Journal of Law Reform*, vol. 8, 2006.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

Άρθρο 86

1. Για την καταπολέμηση των αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία μέσω κανονισμών, μπορεί να συστήσει Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εκ της Eurojust. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εφόσον δεν επιτευχθεί ομοφωνία, ομάδα αποτελούμενη από εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη μπορεί να ζητήσει να παραπεμφθεί το σχέδιο κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στην περίπτωση αυτή, η νομοθετική διαδικασία στο Συμβούλιο αναστέλλεται. Αφού συζητήσει το ζήτημα και εφόσον επιτευχθεί συναίνεση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναπέμπει, εντός τετραμήνου από την αναστολή αυτή, το σχέδιο στο Συμβούλιο προς θέσπιση.

Εντός της αυτής προθεσμίας, σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου κανονισμού, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στο άρθρο 329, παράγραφος 1 της παρούσας Συνθήκης, θεωρείται ότι χορηγήθηκε και εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ενισχυμένης συνεργασίας.

2. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για την καταζήτηση, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Δράση των δραστών αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως τα συμφέροντα αυτά ορίζονται στον κανονισμό της παραγράφου 1, καθώς και των συνεργών τους. Ασκεί δε ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων των κρατών μελών την ποινική δίωξη των αδικημάτων αυτών.

3. Οι κανονισμοί της παραγράφου 1 καθορίζουν το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, τους όρους άσκησης των καθηκόντων της, τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν τις δραστηριότητές της καθώς και τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν το παραδεκτό των αποδείξεων, και τους κανόνες που ισχύουν για τον δικαστικό έλεγχο των διαδικαστικών της πράξεων κατά την άσκηση των καθηκόντων της.

4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται, ταυτόχρονα ή σε μεταγενέστερο στάδιο, να εκδώσει απόφαση για την τροποποίηση της παραγράφου 1, προκειμένου να επεκτείνει τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στην καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, και για την κατ' επέκταση τροποποίηση της παραγράφου 2 όσον αφορά τους δράστες σοβαρών εγκλημάτων με επιπτώσεις σε πολλά κράτη μέλη καθώς και τους συνεργούς τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και διαβούλευση με την Επιτροπή.

Ιστορική Αναδρομή

- **Διακυβερνητικής Διάσκεψης της Νίκαιας (2000)** : πρόταση της Επιτροπής για τη δημιουργία μιας εισαγγελικής αρχής με αρμοδιότητες επί των αδικημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης
- **Πράσινη Βίβλος (2001)** : έναρξη διαβουλεύσεων για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας και τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής
- **Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2009)**: προβλέπεται τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας το 2013
- **Ανακοίνωσή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2010)** : ανάγκη ανάμιξης της OLAF(Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης) στις συζητήσεις για τη δημιουργία της Εισαγγελίας

Διαδικασία θεσμοθέτησης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και ενισχυμένη συνεργασία

- Η θεσμοθέτηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι προαιρετική και απαιτεί αφενός, την έκδοση Κανονισμού του Συμβουλίου που αποφασίζει ομόφωνα και αφετέρου, την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ειδική νομοθετική διαδικασία). Η σύσταση γίνεται στο πλαίσιο της Eurojust.
- Σε περίπτωση μη επίτευξης ομοφωνίας, προβλέπεται τη δυνατότητα καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας από ομάδα εννέα τουλάχιστον κρατών μελών. Η ομάδα κρατών πρώτα πρέπει να ζητήσει να παραπεμφθεί το σχέδιο κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, και εάν πάλι δεν επιτευχθεί συμφωνία εντός τετραμήνου, μετά πρέπει να δηλώσει ότι επιθυμεί να καθιερώσει ενισχυμένη συνεργασία βάσει του εν λόγω σχεδίου κανονισμού. Η ενισχυμένη συνεργασία θεωρείται ότι εγκρίνεται αυτόματα κατά παρέκκλιση του άρθρ. 329 ΣΛΕΕ.

Οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

- Κάθετη αρμοδιότητα: η καταζήτηση, η δίωξη και η παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Ευρωπόλ, και η ποινική δίωξη ενώπιον των αρμοδίων εθνικών δικαστηρίων, των δραστών αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης καθώς και των συνεργών τους.
- Πιθανές μορφές αδικημάτων: απάτη, δωροδοκία, διαφθορά, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, υπεξαίρεση και άλλες εγκληματικές πράξεις οικονομικής φύσης
- Πεδίο της δράσης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής: όλη η ΕΕ ως μία ενιαία δικαιοδοσία
- Υιοθέτηση *υπερεθνικού ποινικού* δικαίου της ΕΕ όσον αφορά την καταπολέμηση της απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της, με τη διαγραφή της επιφύλαξης για την εναρμόνιση του ποινικού δικαίου (νέο άρθρ. 325 ΣΛΕΕ)
- Δυνατότητα επέκτασης των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στην καταπολέμηση της *σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση*, βάσει ομόφωνης απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και διαβούλευση με την Επιτροπή
- Η δυνατότητα επέκτασης των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, γίνεται με την «απλή διαδικασία αναθεώρησης» της Συνθήκης, δηλαδή με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Πρόκειται για μία νέα ειδική διαδικασία που υλοποιεί την ευθύνη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τον ΧΕΑΔ σύμφωνα με το άρθρ. 68 ΣΛΕΕ

Οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με άλλους οργανισμούς

- Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συγκροτείται «εκ της Eurojust» ώστε να θεμελιωθεί στο κεκτημένο της **Eurojust**. Υπάρχει, ωστόσο, διχογνωμία εάν μπορούν οι δύο οργανισμοί να συνυπάρξουν μαζί ή εάν θα συγχωνευθούν, ερώτημα που δεν

απαντά η ΣτΛ.. Η τυχόν επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θα θέσει πάλι το θέμα των σχέσεων με την Eurojust, τη στιγμή μάλιστα που η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν έχει το δημοκρατικό έλεγχο που έχει η Eurojust.

- Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να συνεργάζεται με την **Ευρωπαϊκή**, γεγονός που συνδέει τη δικαστική με την αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.
- Στον τομέα των αδικημάτων που θίγουν τον οικονομικό πυρήνα της Ένωσης, λειτουργεί και η **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης** (OLAF - Office de Lutte Anti Fraude. Οι αρμοδιότητές της προβλέπονται στους Κανονισμούς (ΕΚ) 1073/1999 και 1074/1999. Σκοπός της OLAF είναι η καταπολέμηση της απάτης, της δωροδοκίας και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και τη διασφάλιση αυτών. Η αποφυγή καταβολής των δασμών και φόρων που τροφοδοτούν τον κοινοτικό προϋπολογισμό ή η καταχρηστική χρήση της κοινοτικής χρηματοδότησης αποβαίνουν εις βάρος του Ευρωπαϊκού φορολογούμενου. Οι εξουσίες της OLAF είναι κυρίως ανακριτικές και διαθέτει τόσο αυτονομία όσο και επιχειρησιακή ανεξαρτησία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

α) Αποσπάσματα της πράσινης βίβλου σχετικά με την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της κοινότητας και τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής [COM(2001) 715 τελικό].

Η Πράσινη Βίβλος του 2001, για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της κοινότητας και τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής, αποτελεί μία πρόταση για τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής που ανταποκρίνεται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του θέματος της ποινικής προστασίας των κοινοτικών οικονομικών συμφερόντων. Η ειδική συνεισφορά της ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής έγκειται στο ότι

«...όσο νόμιμα και αναντικατάστατα κι αν είναι τα υφιστάμενα συστήματα, δεν

επιτρέπουν, ελλείψει ειδικού θεσμικού πλαισίου σε κοινοτικό επίπεδο, την επαρκώς αποτελεσματική δίωξη σε διακρατικό επίπεδο».

- Ως επιχειρήματα υπέρ της δημιουργίας ευρωπαϊκής εισαγγελίας παρατίθενται τα παρακάτω:
- Υπέρβαση του κατακερματισμού του ευρωπαϊκού ποινικού χώρου
- Η υπέρβαση του δύσκαμπτου και ακατάλληλου χαρακτήρα των παραδοσιακών μεθόδων δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών
- Να δοθεί δικαστική συνέχεια στις διενεργούμενες διοικητικές έρευνες
- Ενίσχυση της οργάνωσης και της αποτελεσματικότητας των ερευνών στο εσωτερικό των κοινοτικών οργάνων
- Αναφέρεται, επίσης, ότι «Στο εσωτερικό αυτής της επικράτειας, ο ευρωπαίος εισαγγελέας θα ενεργούσε σε έναν κοινό χώρο ερευνών και διώξεων, εφόσον οι πράξεις του θα έχουν την ίδια ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη. Αυτό είναι το ελάχιστο απαιτούμενο ώστε να μπορέσει ο ευρωπαίος εισαγγελέας να ασκεί τα καθήκοντά του. Η δημιουργία αυτού του κοινού χώρου αποτελεί ένα ποιοτικό άλμα σε σχέση με τον απλό συντονισμό ανάμεσα σε στεγανοποιημένους εθνικούς χώρους».
- Όσον αφορά στη διεύθυνση των ερευνών και των διώξεων αναφέρεται ότι «Η πρωτοτυπία της πρότασης έγκειται στο γεγονός ότι αναθέτει σε μια κοινοτική αρχή την κεντρική διεύθυνση των ερευνών και των διώξεων, στο εσωτερικό ενός κοινού χώρου[...]Όμως, η διαδικασία της εκδίκασης θα πραγματοποιείται εξ' ολοκλήρου σε εθνικό επίπεδο».
- Στις εξουσίες του ευρωπαίου εισαγγελέα περιλαμβάνονται οι παρακάτω:
- Να συλλέγει τόσο τα επιβαρυντικά όσο και τα ελαφρυντικά στοιχεία, προκειμένου να είναι δυνατή, ενδεχομένως, η άσκηση ποινικών διώξεων κατά των αυτοργών πράξεων
- να είναι υπεύθυνος για τη διεύθυνση και τον συντονισμό των διώξεων
- να ασκεί τη διεύθυνση των δραστηριοτήτων έρευνας
- όταν οι πράξεις που διεκπεραιώνονται με ευθύνη του ευρωπαίου εισαγγελέα θίγουν τις ατομικές ελευθερίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα, θα πρέπει να υπόκεινται στον έλεγχο του εθνικού δικαστή ο οποίος ασκεί καθήκοντα εγγυητή των ελευθεριών

- να παραπέμψει σε δίκη τους αυτουργούς των διωκόμενων πράξεων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων
- να ασκεί κατά τη διάρκεια της δίκης καθήκοντα πολιτικής αγωγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων
- Η αποκεντρωμένη οργάνωση της ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής έχει ως εξής «Το συνολικό οικοδόμημα της ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής βασίζεται στην κατανομή καθηκόντων ανάμεσα σε έναν ευρωπαϊό εισαγγελέα, που θα συγκεντρώνει τα απολύτως αναγκαία στοιχεία σε κοινοτικό επίπεδο, και στους εντεταλμένους της εισαγγελικής αρχής που θα υπάγονται στα εθνικά δικαστικά συστήματα και θα ασκούν καθήκοντα ποινικών διώξεων».
- Καθορισμός των αξιόποινων πράξεων
- Παραβάσεις σχετιζόμενες με την προστασία των κοινοτικών οικονομικών συμφερόντων, για τις οποίες έχει ήδη διαμορφωθεί συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών
 - απάτη όσον αφορά τις δαπάνες και τα έσοδα
 - ενεργητική και παθητική δωροδοκία
 - νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
- Άλλες προβλεπόμενες αξιόποινες πράξεις σχετιζόμενες με την προστασία των κοινοτικών οικονομικών συμφερόντων
 - απάτη στον τομέα ανάθεσης συμβάσεων
 - η σύσταση οργάνωσης κακοποιών
 - κατάχρηση καθήκοντος
 - παράβαση υπηρεσιακού απορρήτου
- Προβλεπόμενες παραβάσεις εκτός του πεδίου της προστασίας των κοινοτικών οικονομικών συμφερόντων

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, «Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας», στο ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ (Επιμ.), *Ποινικό Δίκαιο σήμερα: Μέσο προστασίας ή μέτρο ελευθερίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010.

Ο. Τσόλκα, «Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Άρθρο τέταρτο του Νόμου 2803/2000», ΠοινΧρ, 2001.

Ν. Μπιτζιλέκης, «Η ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και ειδικότερα το αδίκημα της κοινοτικής απάτης», ΠοινΧρ, 2010.

Ε. Παπαθανασόπουλος, *Πρωτοβουλίες υπό εξέλιξη στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικά θέματα - Ο Ευρωπαίος Εισαγγελέας, στο Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών (επιμ.), Ο Ρόλος της Eurojust*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003.

Λ. Πατσαβέλλας, *Κοινές Ομάδες Έρευνας: Ένα νέο εργαλείο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, στο Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (Επιμ.), *Ποινικό Δίκαιο σήμερα: Μέσο προστασίας ή μέτρο ελευθερίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010.

Κ. Χατζηπαζαργής, «διοικητική και δικαστική συνεργασία μεταξύ της ευρωπαϊκής υπηρεσίας καταπολέμησης της απάτης (olaf) και των εθνικών αρχών» στο Π.Φουντεδάκη, Ο. Τσόλκα, Α. Χάνος (επιμ.), *Ελευθερία και Ασφάλεια στον 21ο αιώνα*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.

R. Esser & L. Herbold, *Neue Wege für die Justitielle Zusammenarbeit in Strafsachen*, NJW, 2004.

Lingenthal, *Eine Europaeische Staatsanwaltschaft "ausgehend von Eurojust"?*, Zeitschrift für Europarechtliche Studien (ZEuS), 2010.

V. Mitsilegas, *Countering the Chameleon Threat of Dirty Money: Hard and Soft Law in the Emergence of a Global Regime against Money Laundering and Terrorist Finance*, in

A. Edwards & P. Gill (Eds.), *Transnational Organised Crime: Perspectives on Global Security*, London, Routledge, 2003.

C. Van Den Wyngaert in N. Walker (Ed.), *Europe's Area of Freedom, Security and Justice*, Oxford, 2004.

H. Xanthaki, *Fraud in the EU: Review of OLAF's Regulatory Framework* in I. Bantekas & J.

Keramidas (eds.), *International and European Financial Criminal Law*, Butterworths, 2006.